

Fazekas Elek – Totyik Tamás

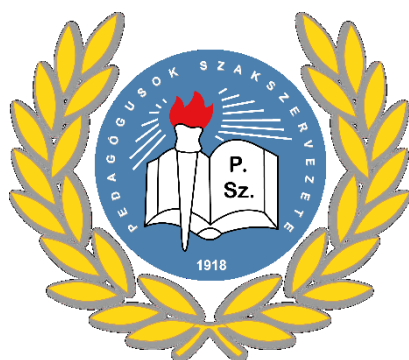
PEDAGÓGUSOK
MUNKA- ÉS MUNKAIDŐ-TERHELÉSÉNEK
KUTATÁSA

Fazekas Elek – Totyik Tamás

Pedagógusok
munka- és munkaidő-terhelésének
kutatása

Fazekas Elek – Totyik Tamás

Pedagógusok munka- és munkaidő-terhelésének kutatása

Pedagógusok Szakszervezete, 2019. november 30.

Kiadja a Pedagógusok Szakszervezete, 1068 Budapest, Városligeti fasor 10.

Központi telefon: +36 1 322-8453

Felelős kiadó: Szabó Zsuzsa elnök

Internet: www.pedagogusok.hu; e-mail: psz@pedagogusok.hu

Terjeszti a Pedagógusok Szakszervezete

Index: ISBN 978-963-8427-08-3

Ezúton szeretném mindenkinek megköszönni a segítségét!

Szél Krisztiánnak a kérdőív összeállítását

Mangó Zoltánnak az online kérdőív megalkotásában

Nádár Gábornak a felület kezelését

Dr. Farkas Kolyvek Évának a jogszabályi háttér átültetését

László Juditnak és ***Varga Stellának*** a nyelvi lektorálást

Márfiné Béczi Erikának a tördelést

Magosné Környei Éva korrektornak a lektorálást

Szabó Zsuzsának és a PSZ vezetésének, hogy lehetőséget adott a kutatás elvégzéséhez

és végül mindenkinek, aki a kérdőívet kitöltötte és hitt bennünk, hogy meg tudjuk csinálni!

KÖSZÖNJÜK!

Tartalom

Bevezetés	2
A magyar közoktatás néhány indikátora	4
Jogszabályi háttér	9
Nemzetközi összehasonlítás.....	20
2008-as kutatási eredmények rövid bemutatása	23
Mennyit dolgozik egy magyar pedagógus?	26
Kutatási eredmények ismertetése.....	26
Összefoglalás a szociológus szemével.....	50
Összefoglalás a pedagógus szemével.....	51
Melléklet	53

Bevezetés

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2017-ben tárgyalásokat kezdeményezett az oktatásban érintett szervezetekkel, mert azt tervezte, hogy a TÁRKI-TUDOK Tudás-menedzsment és Oktatáskutató Központ Zrt. 2008-ban végzett kutatását megismételve újra megméri a pedagógusok munka-és munkaidő-terhelését. Erre a célra megállapodást is kötöttek a Századvég Gazdaságkutató Zrt-vel. Sajnos, hosszas tárgyalássorozat és egyeztetés után meghíúsult a kutatás, mert olyan kérdések kerültek be a kérdőívbe, amelyek alapján könnyen azonosítható lett volna a válaszadók személye. Nagyon figyeltünk arra, hogy a válaszadás önkéntes legyen, és a választ adók semmilyen körülmények között ne legyenek beazonosíthatók.

A Pedagógusok Szakszervezete a legnagyobb hazai szakszervezetek közé tartozik, ennek ellenére nem rendelkezünk akkora apparátussal, kutatói hálózattal, hogy a pedagógustársadalom szociológiai szerkezetének megfelelően, célzottan keressünk meg 3-4000 pedagógust. Mi csak a nyilvánosság erejével (honlap, Facebook, hírlevelek) és a megyei vezetőink támogatásával tudtuk népszerűsíteni a felmérést, és kitöltésre buzdítani a pedagógustársadalom közel 180 000 tagját (ebből 151 000 főállású). Sokan nem hittek abban, hogy valós elemzés születhet a pedagógustársadalom egészére nézve, de a kétkedőket ezzel az elemzéssel szeretnénk meggyőzni, hogy igenis lehet egy közösségben akkora erő, amely tükröt tud állítani a társadalom egy szegmensének.

2019. augusztus 22-től 2019. október 23-ig volt elérhető a kérdőív, a www.pedagogusok.hu honlapon. A 47 kérdés három csoportra bontható. Az első kérdéskörben a válaszadók hátterére voltunk kíváncsiak:

- nemére,
- munkavégzése színhelyére,
- beosztására, munkakörére,
- munkaviszonyára (életpálya-fokozat, besorolási kategória, jogviszony).

A második kérdéskörben a munkaterhelés mértékéről gyűjtöttünk adatokat. A harmadik körben pedig a pedagógusok közérzetére, mentális és fizikális állapotára kérdeztünk rá, amelyek szoros kapcsolatban vannak a munkavégzés körülményeivel. A 47 kérdést a negyedik fejezetben ismertetjük.

Legfőbb célunk az volt, hogy valós adatokkal tudjuk szembesíteni a politikai döntéshozókat. Tudtuk, milyen problémákkal küszködik a pedagógustársadalom, de mindezt tényekkel szeretnénk volna bizonyítani, s ehhez most egy szélesebb körű kutatás és a hozzá kapcsolódó elemzés szolgáltatja az alapokat. Voltak számunkra is meglepő és várakozásainkat igazoló eredmények, valamint olyanok is, amelyek teljesen mást mutattak, mint amit a dolgozó hétköznapjaink során érzünk. Igyekeztünk a kitöltés során azonnali visszajelzéseket adni a kollégáink felé, például megjelent az alsó számlálón, hogy mely feladat hány órát jelent heti bontásban. Sokan mondták azt az országjárásunk során, hogy külön-külön tudták ezeket az értékeket, de összegezve szembesülni az adatokkal még számukra is okozott meglepetést.

Tíz év alatt a jogszabályi környezet gyökeresen átalakult a közoktatásban, teljesen megváltozott a munkaidőkeretek számítása, emelkedtek az óraszámok, új alaptantervet vezettek be, amely megemelte a tanulók óraszámát és ezzel az ellátandó feladatokat. A pedagógustársadalomban is nagyon komoly feszültségek halmozódtak fel a bérek értékének elvesztése és az egyre nehezebben megélt munkateher-növekedés miatt. Ezt a helyzetet még súlyosabbá teszi, hogy egyre kevesebb a pályakezdő fiatal. Öt százaléknál alig valamivel magasabb a 30 évnél fiatalabb pályakezdők aránya a magyar közoktatási rendszerben, ami nemzetközi összehasonlításban is nagyon elkésérítő adat.

A nemzetközi elemzések ugyan irányadók, de nem hasonlíthatók össze teljes mértékig a magyar helyzettel, hiszen közoktatási rendszerünk nagyon sok feladatot átvesz a szociális szférától, amely egyedi helyzetet teremt európai viszonylatban. Felmérésünkben igyekeztünk minden olyan munkaterhelést figyelembe venni, amely a nemzetközi mérésekben nem jelenik meg (más országokban nem releváns), illetve amelynél a hazai jogszabályok előírják a feladat végrehajtását. Érzékelhető, hogy jóval alacsonyabb értékű munkaterhelési adatok jelentek meg a nemzetközi és a 11 évvel ezelőtti magyarországi mérésekben, mint amennyit a kollégák önbevallása alapján most mi kapunk. A negyedik fejezetben a nemzetközi összehasonlító mérés (TALIS 2018) munkaterhelésre vonatkozó adatait is ismertetjük röviden.

A második fejezetben néhány indikátor használatával mutatjuk be a magyar közoktatás állapotát, amelyek segítenek a kapott eredmények értelmezésében.

A harmadik fejezetben röviden összefoglaljuk a pedagógusok munkaidejét meghatározó jogszabályi pontokat, bár az a tapasztalatunk, hogy sok esetben a munkáltatók igyekeznek kiskaput keresni a jogszabályok hézagjai között, illetve néhány ellentétes szabályozás közül a munkavállalóra nézve hátrányosabb jogszabályi pontokat alkalmazni.

A magyar közoktatás néhány indikátora

A nemzetközi összehasonlítás megkönnyítése érdekében iskolai képzési szinteket állapítottak meg.

A tanulmányunk *négy szintet* érint:

- ISCED 0 – iskoláskor előtti szint (óvodai oktatás, gyermekek 7 éves kor előtti időszaka)
- ISCED 1 – alapfokú oktatás alsó szintje (alsó tagozat)
- ISCED 2 – alapfokú oktatás második szintje (felső tagozat, 4 és 6 osztályos gimnázium első szakasza)
- ISCED 3 – középfokú oktatás (4 és 5 évfolyamos gimnázium, szakgimnázium, szakközépiskola, szakiskola)

A munkaterhelésre vonatkozóan egyetlen nemzetközi mérés készült, amely az ISCED 2 szintjére vonatkozik.

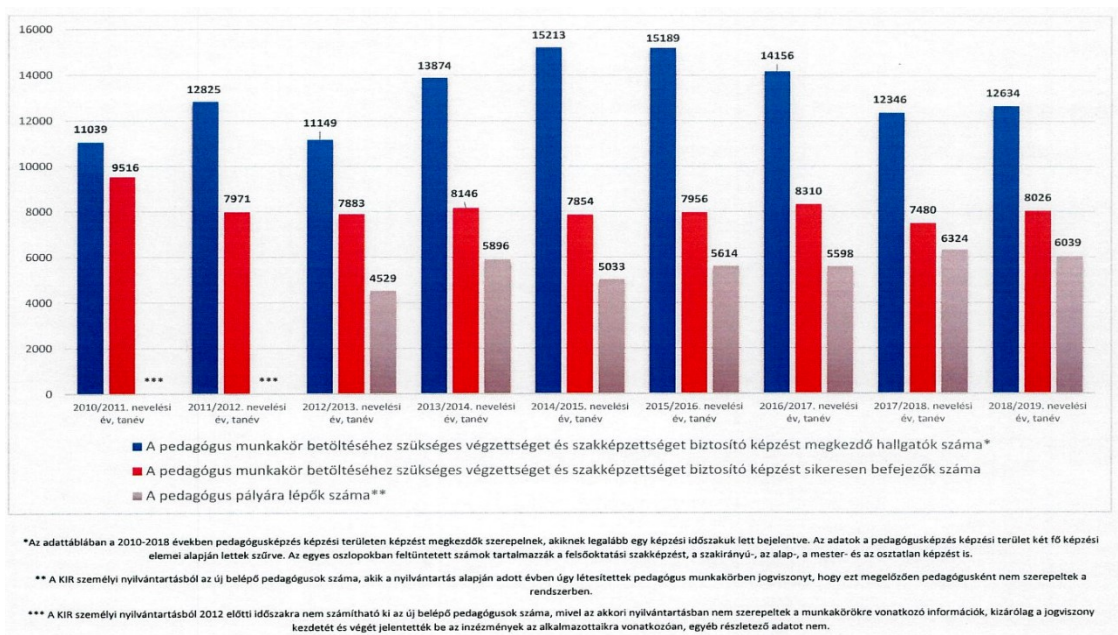
Nemek szerinti összetétel. A nők aránya a magyarországi közoktatásban a nemzetközi szinthez képest is igen magas, átlagban 83%.¹ Óvodákban 100%, általános iskolákban 86% (felső tagozatban 79%), középiskolákban 61%. Magyarországon azokon a munkahelyeken a legalacsonyabb a fizetési átlag, ahol az alkalmazottak között a női munkaerő aránya nagyon magas.

A kor szerinti megoszlás terén mutatkozik a legnagyobb gond a magyar közoktatás rendszerében. 2018-ban az 5%-ot alig haladta meg a pályakezdő (30 év alatti) pedagógusok aránya a 4 szinten összesen. Az óvodákban van viszonylag a legtöbb pályakezdő: 9%, míg a középiskolákban a legalacsonyabb ez az arány: 3,5%.

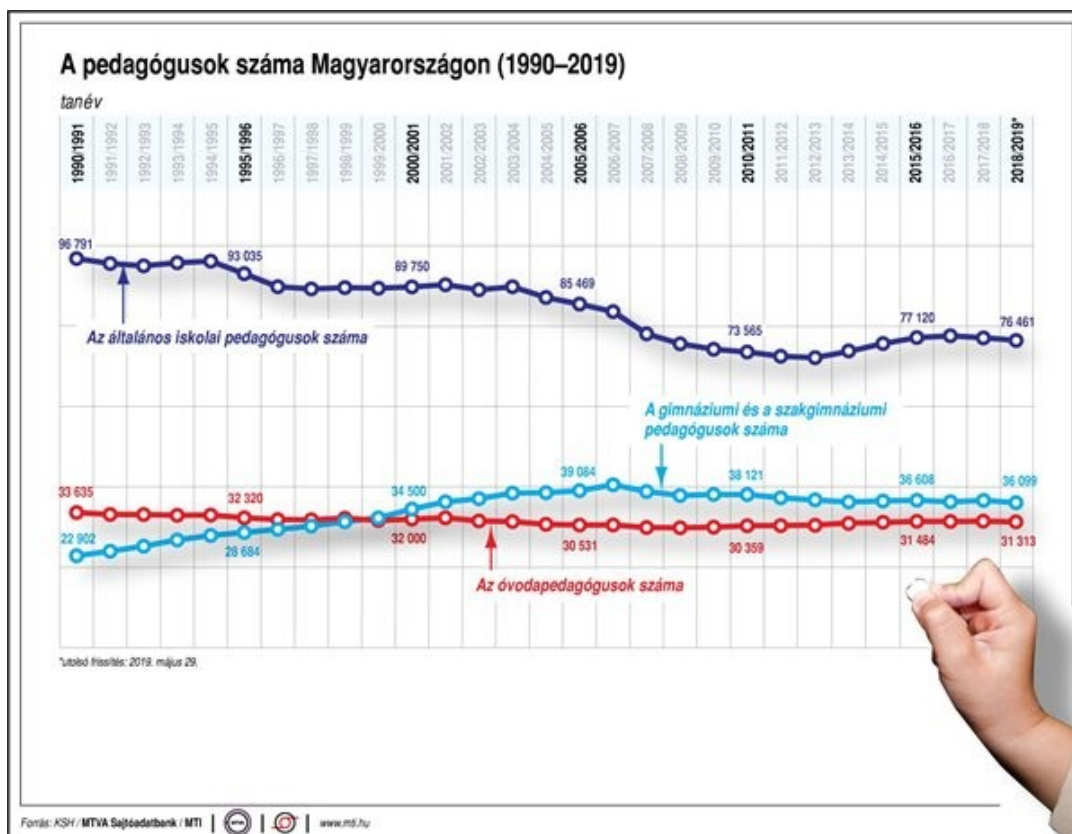
2003-ban a 30 évnél fiatalabb pedagógusok aránya 15% feletti volt. Egy előre-gedő, egyre kevesebb fiatalot vonzó pálya 10 éven belül nagyon komoly működési zavarok elé nézhet. A kollégák megközelítőleg 48%-a 50 évnél idősebb, ami azt jelenti, hogy 15 éven belül a pedagógusok több mint fele nyugdíjba megy, ha csak fel nem emelik a nyugdíjkorhatárt. A nők kedvezményes öregségi nyugdíja pedig hatványozottan fog megjelenni a magas alkalmazási arányuk miatt. Minden képzési szinten hasonló arány mutatkozik, annak ellenére, hogy megfelelő létszámban jelentkeznek pedagógusképzőkbe, de a végzett tanulók fele nem jut el a minősítő vizsgáig, a pályakezdésük második évét lezáró szakaszhoz. Átlagban 5-6000 ezer végzősből 2800-3000 pályakezdő tesz minősítő vizsgát. Az MTA kutatása² szerint a pályára lépő tanárok aránya 1% alá esett. Igaz, hogy 2011-ben 0,7% volt, de 2003-ban ez az érték 1,75%. Ezek a számok is azt mutatják, hogy a tanári pálya vonzereje milyen drasztikusan csökkent.

¹ *A közoktatás indikátorrendszere*, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet, 2017, 57. o.

² http://www.mtaki.hu/wp-content/uploads/2018/01/B2_5.xlsx

1. ábra Szabó Tímea parlamenti képviselő adatkérése alapján az Oktatási Hivaltól kapott adatsor a pedagógusképzőkre jelentkező hallgatók és a munkába álló pedagógusjelöltek számának alakulásáról

2. ábra A pedagógusok számának alakulása képzési szintenként

A pedagóguslétszám alakulásához hozzá kell fűzni azt is, hogy 2013-ban az akkor új *Nemzeti alaptanterv* bevezetésével a tanulók óraszáma 15-20%-kal nőtt, és ezt nem követte a pedagóguslétszám emelkedése.

A foglalkoztatás formája szerinti megoszlás a pedagógusok körében az elmúlt másfél évtized során a következőképpen alakult (nem történt jelentős mozgás):

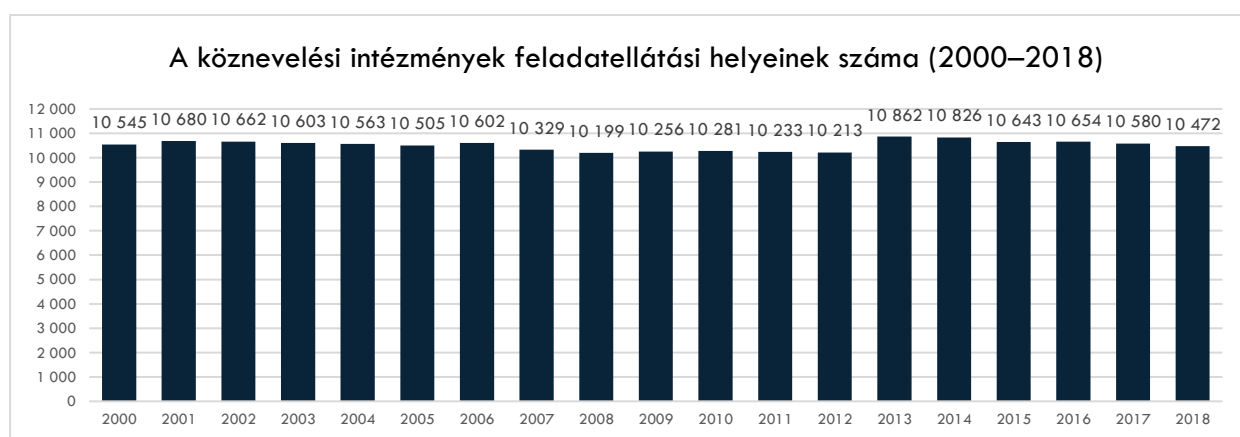
- 86% teljes munkaidőben dolgozik (40 órás),
- 6,5% részmunkaidős,
- 7,5% óraadó (heti 10 óra, illetve 2019 szeptembere óta heti 14 óra tanítással leköötött munkaidő).

A tartósan távollévő pedagógusok aránya 2009-ben 7% volt, amely napjainkra 5% alá süllyedt. A tartósan távollévők számát a gyeden, gyesen és szülési szabadságon lévők köre jóformán teljesen lefedi. A csökkenés értéke egyértelmű következménye annak, hogy a pályakezdő fiatalok aránya drasztikusan csökkent, hiszen a 35 év alatti korosztály megy el szülni elsősorban.

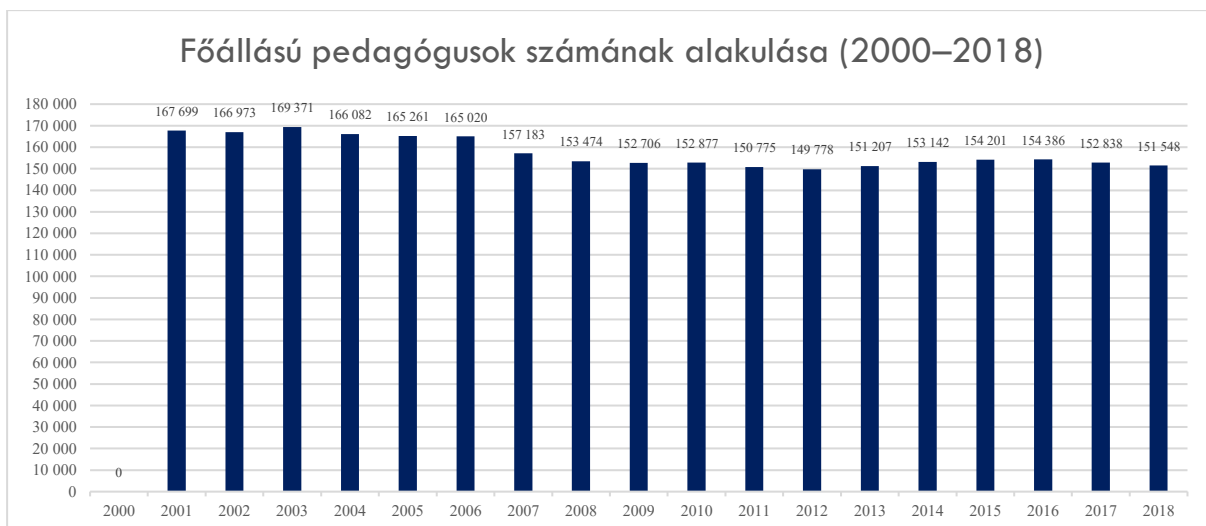
A diák-tanár arány nemzetközileg nem hasonlítható össze a bevezetőben említett okok miatt (a magyar közoktatás sok feladatot átvesz a szociális szférától – egész napos iskola, napközi, tanulószoba, sportkörök stb. – és a tanárlétszámba ezen feladatok ellátóit is beszámítják). 2009-ben 11,4 diák jutott egy tanárra, ez volt a legmagasabb érték az elmúlt két évtizedben. Napjainkban 10 diákra jut egy tanár.

A munkaterhelést jelentősen növeli hazai viszonylatban a pedagógiai munkát segítő alacsony létszáma. A magyar jogszabályok szerint 200 tanulónként 1 pedagógiai asszisztens jár. A nemzetközi mérésben sikeres európai országok nemcsak módszertani kultúrájuk fejlettségének és a tanárok nagyfokú megbecsültségének köszönhetik sikerüket, hanem annak is, hogy a hazai asszisztensek számának közel tízszeresét alkalmazzák.

Az iskolai és óvodai feladatot ellátó helyek száma egyre kevesebb lett az utóbbi időszakban. Az elmúlt két évtized alatt 2013-ban működött a legtöbb közoktatási intézmény, 10 862, amely 2018-re 10 472-re csökkent.³

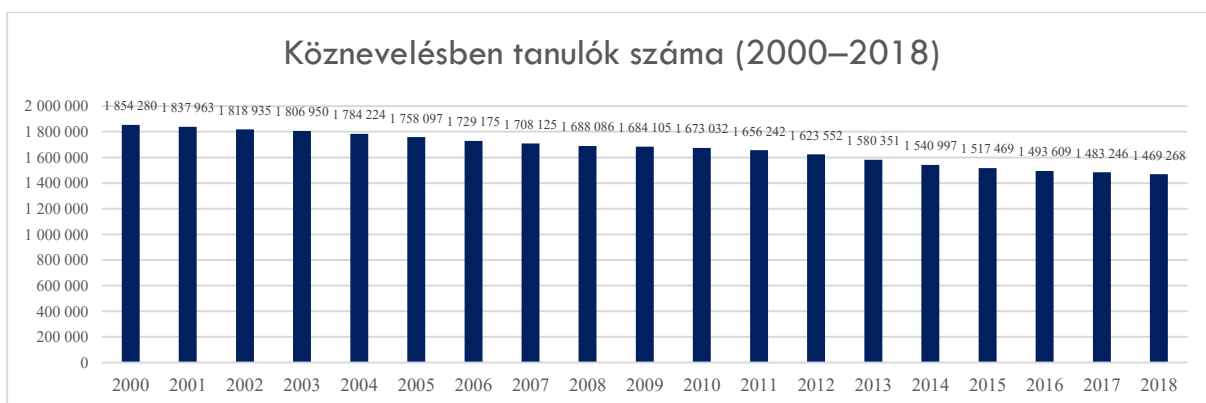

³ A KIR-SATAT 2018. október 1-i jelentése alapján – saját grafikon.

A főállású pedagógusok száma az elmúlt 20 évben 2003-ban volt a legmagasabb, 169 371 fő, napjainkban 151 548 fő.⁴ Az ingadozás a pedagógusbérek rendezésével, illetve értékvesztésével szoros összefüggést mutat. 2002-ben volt egy 50%-os béremelés, 2003-ban emelkedett is a főállásban dolgozó pedagógusok száma. 2012-ig folyamatosan csökkent az értékéből a pedagógusok bére, és ekkorra 150 000 fő alá csökkent a főállásúak létszáma. 2013-ban ismét volt egy komolyabb bérrendezés, amely 2016-ig valamennyire megőrizte az értékét. Ugyanakkor a 2013-as béremelkedés komolyabb munkateher-növekedéssel járt, ami – napjainkban a napi kettő, heti hat óra elrendelhető ingyenes eseti helyettesítés – rendkívül megemelte a pedagógusok munkaterhét a 2008-as munkaterhelés mérése óta. 2018-ra teljesen elvesztette értékét a pedagógusok béremelése vagy bére, ráadásul 2014-ben a vetítési alapot (101 500 forint) befagyasztották. Ennek az lett a következménye, hogy a főállású pedagógusok száma ismét 151 500 főre csökkent, illetve a pályakezdő pedagógusok bérét ki kell egészíteni, hogy a garantált bérminimumot elérje. Vannak olyan esetek, amikor egy pályakezdő óvodai dajka többet kap, mint egy pályakezdő pedagógus.

A tanulói létszám alakulása még egy fontos mutató.⁵

⁴ A KIR-SATAT 2018. október 1-i jelentése alapján – saját grafikon.

⁵ A KIR-SATAT 2018. október 1-i jelentése alapján – saját grafikon.

Látható, hogy folyamatosan csökken a tanulói létszám. A demográfiai előrejelzések szerint pedig még nagyobb arányú csökkenés várható a közoktatásban.

Fontos összehasonlító szempont a tanulók éves óraszám. A 2019 szeptemberében érvényben lévő kerettantervek alapján:

- alsó tagozaton (ISCED 1 szinten) éves szinten átlagban 918 tanítási órája van egy gyermeknek (egész órában számolva 690 óra),
- felső tagozaton (ISCED 2) éves szinten átlagban 1062 tanítási órája van egy gyermeknek (egész órában számolva 797 óra),
- középiskolában (ISCED 3) éves szinten átlagban 1260 tanítási órája van egy gyermeknek (egész órában számolva 945 óra).

Az alapképzés során összesen 12 960 tanítási órában részesül egy gyermek átlagosan (egész órában számolva 9720 óra).

Európai szinten ez igen magas érték, bár vannak országok, ahol a miénknél is nagyobb a tanulói terhelés. Ezen értékekhez nem számoltuk hozzá az egész napos iskolai foglalkozásokat. Igaz, ebbe az időkeretbe nemcsak a tanulási idő, hanem a játékos foglalkozások is beletartoznak.

Jogsabályi háttér

A pedagógusok munkaideje 3 elemből áll:

- heti teljes munkaidő
- kötött munkaidő
- neveléssel-oktatással lekötött munkaidő

Ezek mértéke 100%-os foglalkoztatás mellett

- heti teljes munkaidő = heti 40 óra
- kötött munkaidő = heti 32 óra
- neveléssel-oktatással lekötött munkaidő = heti 22–26 óra

A kötött munkaidőt és a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőt a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szabályozza: Nkt. 62. § (5)–(13)

Kötött munkaidő:

A nevelési-oktatási és a pedagógiai szakszolgálati intézményekben **pedagógus-munkakörökben** dolgozó pedagógus **heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát** az intézményvezető által – a köznevelési törvény keretei között – meghatározott feladatok ellátásával köteles tölteni, a munkaidő fennmaradó részében a munkaideje beosztását vagy felhasználását maga jogosult meghatározni.

Neveléssel-oktatással lekötött munkaidő:

A teljes munkaidő **ötvenöt-hatvanöt százalékában** tanórai és egyéb foglalkozások megtartása rendelhető el, amelybe bele kell számítani legfeljebb heti két-két óra időtartamban a **pedagógus** által ellátott osztályfőnöki, kollégiumi, tanulócsoport-vezetői, vagy munkaközösség vezetéssel összefüggő feladatok, továbbá legfeljebb heti egy óra időtartamban a tanulók nevelési-oktatási intézményen belüli önszerveződésének segítségével összefüggő feladatok időtartamát. E szabályokat kell alkalmazni abban az esetben is, ha a köznevelési törvény egyes pedagógus munkakörök esetében az e bekezdésben foglaltaktól eltérően határozza meg a munkaidő egyes feladatokra fordítandó részének arányát.

A kötött munkaidő fennmaradó részében a pedagógus a nevelés-oktatást előkészítő, nevelés-oktatással összefüggő **egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lát el.**

Az intézményvezető a kötött munkaidőben ellátandó feladatok elosztásánál biztosítja az arányos és egyenletes feladatelosztást a nevelőtestület tagjai között.

Az **óvodapedagógusnak** a kötött munkaidejét a gyermekekkel való közvetlen, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozásra kell fordítania, a munkaidő fennmaradó részében, legfeljebb heti négy órában a nevelést előkészítő, azzal összefüggő egyéb pedagógiai feladatok, a nevelőtestület munkájában való részvétel, gyakornok szakmai segítése, továbbá eseti helyettesítés rendelhető el az óvodapedagógus számára.

A **vezető pedagógus** neveléssel-oktatással lekötött munkaideje gyakorló óvodában a **teljes munkaideje hatvan százaléka, más gyakorló nevelési-oktatási intézményben, gyakorló szakszolgálati intézményben a teljes munkaideje harminc százaléka** lehet.

A **gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakört** betöltő neveléssel-oktatással lekötött munkaideje **a teljes munkaideje ötven százaléka**.

A **gyakornoknak** a neveléssel-oktatással lekötött munkaideje tanítók, általános és középiskolai tanárok esetében a **teljes munkaideje ötven százaléka, óvodapedagógusok esetében hatvanöt százaléka** lehet.

Az **óvoda-, iskolapszichológus** neveléssel-oktatással lekötött munkaideje – teljes munkaidőben történő foglalkoztatás esetében – **heti huszonkettő óra**. Az óvoda-, iskolapszichológus a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőben végzi a gyermekek, tanulók egyéni vagy csoportos szűrésével, vizsgálatával, konzultációval, tanácsadással (a továbbiakban: közvetlen pszichológiai foglalkozás) kapcsolatos, továbbá a gyermekekkel, tanulókkal, pedagógusokkal és szülőkkel való hatékony együttműködés kialakítását célzó feladatokat. Az óvoda-, iskolapszichológus további heti tíz órában a közvetlen pszichológiai foglalkozások szervezésével, előkészítésével kapcsolatos feladatokat látja el, részt vesz a pedagógiai szakszolgálat óvoda-, iskolapszichológus koordinátora által szervezett szakmai feladatokban, szükség esetén előkészíti a gyermek, tanuló szakellátásba történő irányítását, a munkaidő fennmaradó részében pedig a munkaköréhez szükséges információk feldolgozásával, az óvodai, iskolai dokumentáció elkészítésével kapcsolatos feladatokat, továbbá a szakmai fejlődéséhez szükséges tevékenységeket végez. A közvetlen pszichológiai foglalkozás heti előírt időkerete indokolt esetben a nevelési, tanítási év alatt az egyes hetek között átcsoportosítható. Részmunkaidős foglalkoztatás esetén a koordinátorral való kapcsolattartáson kívül a munkavégzés valamilyeni időkerete arányosan csökken.

Az **iskolai, kollégiumi könyvtáros tanár, könyvtáros tanító** a neveléssel-oktatással lekötött munkaidő keretében biztosítja a könyvtár nyitvatartását, a könyvtári órákat. Munkaköri feladatként a kötött munkaidő többi része hetven százaléka – a könyvtár zárva tartása mellett – a munkahelyen végzett könyvtári munkára (az állomány gyarapítása, gondozása, könyvtári kutatómunka), iskolai kapcsolattartásra, a további harminc százaléka a munkahelyen kívül végzett felkészülésre, könyvtári kapcsolatépítésre, állománygyarapításra, továbbá a pedagógus-munkakörrel összefüggő más tevékenység elvégzésére szolgál.

A **pedagógiai szakszolgálat intézményében alkalmazott pedagógusok** teljes munkaidőben történő foglalkoztatás esetében **heti huszonegy órában** a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőben végzik a gyermekek, tanulók vizsgálatával, egyéni vagy

csoportos foglalkoztatásával, a tanácsadással, gondozói tanfolyamok megtartásával (a továbbiakban: közvetlen foglalkozás) kapcsolatos feladatokat.

A kötött munkaidő fennmaradó részében a pedagógus a nevelés-oktatást előkészítő, nevelés-oktatással összefüggő **egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lát el.** 2011. évi CXCV. törvény – Nkt. 62. § (6).

Mit jelent az egyéb foglalkozás?

Egyéb foglalkozás a tantárgyfelosztásban tervezhető, rendszeres nem tanórai foglalkozás, amely

- a) szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör,
- b) sportkör, tömegsport foglalkozás,
- c) egyéni vagy csoportos felzárkóztató, fejlesztő foglalkozás,
- d) egyéni vagy csoportos tehetségfejlesztő foglalkozás,
- e) napközi,
- f) tanulószoba,
- g) tanulást, iskolai felkészülést segítő foglalkozás,
- h) pályaválasztást segítő foglalkozás,
- i) közösségi szolgálattal kapcsolatos foglalkozás,
- j) diákönkormányzati foglalkozás,
- k) felzárkóztató, tehetségek kibontakoztató, speciális ismereteket adó egyéni vagy csoportos, közösségi fejlesztést megvalósító csoportos, a szabadidő eltöltését szolgáló csoportos, a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni, a kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos kollégiumi, valamint szakkollégiumi foglalkozás,
- l) tanulmányi szakmai, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti verseny, bajnokság, valamint
- m) az iskola pedagógiai programjában rögzített, a tanítási órák keretében meg nem valósítható osztály- vagy csoportfoglalkozás lehet.

[326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet 17. § (2)]

Azt, hogy a kötött munkaidőnek **neveléssel-oktatással le nem kötött** részében mi rendelhető el, **a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet szabályozza.** [326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet 17. § (1)]

Nevelési-oktatási intézményben a pedagógus számára a kötött munkaidőnek neveléssel-oktatással le nem kötött részében

1. foglalkozások, tanítási órák előkészítése,
2. a gyermekek, tanulók teljesítményének értékelése,
3. az intézmény kulturális és sportéletének, versenyeknek, a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezése,
4. heti egy órát meghaladó részében a tanulók nevelési-oktatási intézményen belüli önszerveződésének segítségével összefüggő feladatok végrehajtása,
5. előre tervezett beosztás szerint vagy alkalmasszerűen gyermekek, tanulók – tanórai és egyéb foglalkozásnak nem minősülő – felügyelete,
6. a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével kapcsolatos feladatok végrehajtása,
7. a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtása,
8. eseti helyettesítés,
9. a pedagógiai tevékenységhez kapcsolódó ügyviteli tevékenység,
10. az intézményi dokumentumok készítése, vezetése,
11. a szülőkkel történő kapcsolattartás, szülői értekezlet, fogadóóra megtartása,
12. az osztályfőnöki, kollégiumi tanulócsoport-vezetői munkával összefüggő tevékenység heti két órát meghaladó része,
13. pedagógusjelölt, gyakornok szakmai segítése, mentorálása,
14. a nevelőtestület, a szakmai munkaközösség munkájában történő részvétel,
15. a munkaközösség-vezetés, tanszakvezetés heti két órát meghaladó része,
16. az intézményfejlesztési és intézményi önértékelési feladatokban való közreműködés,
17. környezeti neveléssel összefüggő feladatok ellátása,
18. iskolai szertár fejlesztése, karbantartása,
19. hangszerkarbantartás megszervezése,
20. különböző feladatellátási helyeken történő alkalmazás esetében a köznevelési intézmény telephelyei közötti utazás,
21. a pedagógiai program célrendszerének megfelelő, az éves munkatervben rögzített, tanórai vagy egyéb foglalkozásnak nem minősülő feladat ellátása,
22. a gyakornok felkészülése a minősítő vizsgára, valamint
23. pedagógus-továbbképzésben való részvétel rendelhető el.

A 4., 12. és 15. pontjában meghatározott tevékenység összesen heti négy óra erejéig számít be a kötött munkaidő neveléssel-oktatással lekötött részébe.

Pedagógiai szakszolgálati intézményben a pedagógus számára a kötött munkaidőnek neveléssel-oktatással le nem kötött részében

1. foglalkozások, vizsgálatok, szűrések, egyéb közvetlen foglalkozások előkészítése,
 2. a gyermekek, tanulók fejlődésének, vizsgálati eredményeinek értékelése,
 3. szakértői, továbbá a pedagógiai szakszolgálati tevékenység során keletkező vizsgálati és egyéb vélemények készítése,
 4. fejlesztési tervek készítése,
 5. a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével kapcsolatos feladatok végrehajtása,
 6. eseti helyettesítés,
 7. a pedagógiai, szakszolgálati tevékenységhez kapcsolódó ügyviteli tevékenység,
 8. az intézményi dokumentumok készítése, vezetése,
 9. külső és belső kapcsolattartás,
 10. pedagógusjelölt, gyakornok szakmai segítése, mentorálása,
 11. a szakalkalmazotti értekezlet, a szakmai munkaközösség munkájában történő részvétel,
 12. heti két órát meghaladó időtartamban munkaközösség-vezetés,
 13. az intézményfejlesztési és intézményi önértékelési feladatokban való közreműködés,
 14. feladatvégzési helyek közötti utazás,
 15. a gyermek, a tanuló fejlődéséhez szükséges egyéb, pedagógiai szakszolgálati intézményen kívüli tevékenység végzése,
 16. a pedagógiai szakszolgálati intézmény folyamatos nyitvatartásának biztosításában való közreműködés,
 17. gyakornok esetében a minősítő vizsgára való felkészülés,
 18. pedagógus-továbbképzésben való részvétel
- rendelhető el.

A kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató határozza meg, hogy melyek azok a feladatok, amelyeket a pedagógusnak a nevelési-oktatási intézményben, pedagógiai szakszolgálat intézményében, és melyek azok a feladatok, amelyeket az intézményen kívül lehet teljesítenie.

A neveléssel-oktatással lekötött munkaidejét meghaladóan a pedagógusnak milyen további foglalkozás rendelhető el és milyen időtartamban?

[326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet 17. § (4)]

A **neveléssel-oktatással lekötött munkaidejét meghaladóan** a pedagógusnak további tanórai és egyéb foglalkozás, pedagógiai szakszolgálati közvetlen foglalkozás megtartása akkor rendelhető el, ha

- a) a munkakör nincs betöltve, a pályázati eljárás idejére,
- b) a munkakör nincs betöltve, és az álláshelyre kiírt nyilvános pályázat sikertelen volt, feltéve, hogy a munkaközvetítési eljárás sikertelen maradt, és a pedagógusok állandó helyettesítési rendszerében sem áll rendelkezésre megfelelő szakember vagy
- c) a betöltött munkakör feladatainak ellátása betegség, baleset vagy egyéb ok miatt váratlanul lehetetlenné vált.

Fenti rendelkezés alapján az egy pedagógusnak elrendelhető tanórai és egyéb foglalkozások, pedagógiai szakszolgálati közvetlen foglalkozások száma **egy tanítási napon a kettő, egy tanítási héten a hat órát nem haladhatja meg.** A neveléssel-oktatással lekötött munkaidő, óvodapedagógus esetében a kötött munkaidő felső határa felett eseti helyettesítés a fentiek alapján rendelhető el, egy pedagógus számára **tanítási évenként legfeljebb harminc tanítási napra, óvoda esetében egy nevelési éven belül legfeljebb harminc napra.**

Azokban a kollégiumokban, amelyekben a pedagógiai felügyelői munkakör nem került bevezetésre, a **pedagógus neveléssel-oktatással lekötött munkaideje** heti harminc, gyakorló kollégiumban és fogyatékos tanulók kollégiumában heti huszonhat óra, amely teljesíthető az iskolai vagy kollégiumi foglalkozáson részt nem vevő tanulók – étkezési, alvási és a heti pihenőnapon, munkaszüneti napon teljesített ügyeleti időn kívüli – folyamatos pedagógiai felügyeletének ellátásával is. Ebben az esetben a kollégiumi pedagóguslétszám meghatározásánál figyelembe kell venni a tanulók nemenként és épületenként megadott létszámát, a kollégiumi foglalkozási időn kívül nemenként és épületenként átlagosan száz, legfeljebb százhusz fős tanulói csoporthoz egy pedagógussal számolva.

Ha a pedagógus részt vesz a 326/2013 (VIII. 30.) Kormányrendelet 17/A. § (1) bekezdésében meghatározott feladatok ellátásában, neveléssel-oktatással lekötött munkaideje nem lehet több heti huszonnégy, gyakorló kollégiumban és fogyatékos tanulók kollégiumában heti húsz óránál.

326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet 17/A. § (1) Ha a mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógus országos pedagógiai-szakmai ellenőrzésben, a pedagógusok minősítő vizsgáján vagy minősítési eljárásában szakértőként vesz részt vagy szaktanácsadói, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatási feladatokat lát el, munkaidő-kedvezményben részesül.

A Pedagógus I. fokozatba való átsoroláshoz szükséges minősítést megszerzett, de Pedagógus I. fokozatba még át nem sorolt pedagógus az Nkt. 62. § (11) bekezdése alkalmazása szempontjából gyakornoknak tekintendő.

Nkt. 62. § (11) A gyakornoknak a neveléssel-oktatással lekötött munkaideje tanítók, általános és középiskolai tanárok esetében a teljes munkaideje ötven százaléka, óvodapedagógusok esetében hatvanöt százaléka lehet.

A tantárgyfelosztás elkészítése:

A tankerületi központ által fenntartott iskola intézményvezetője az iskolai tantárgyfelosztást a tankerületi központ vezetőjével egyeztetve készíti el.

1. Ha a mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógus országos pedagógiai-szakmai ellenőrzésben, a pedagógusok minősítő vizsgáján vagy minősítési eljárásában szakértőként vesz részt vagy szaktanácsadói, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatási feladatokat lát el, munkaidő-kedvezményben részesül. A neveléssel-oktatással lekötött munkaideje nem lehet több

- a) heti tizennyolc óránál,
- b) óvodapedagógus esetén huszonöt óránál,
- c) vezetőpedagógus esetében tíz óránál, vezető óvodapedagógus esetében huszonkettő óránál,

továbbá tanítási hetenként legalább egy tanítási napra a munkahelyén történő munkavégzés alól mentesíteni kell a szakértői, szaktanácsadói feladatok ellátása érdekében.

2. A Gyvt. hatálya alá tartozó intézmény esetén szakértői, szaktanácsadói tevékenységet végző mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógus neveléssel, fejlesztéssel és vizsgálattal lekötött heti munkaideje nem lehet több

- a) a gyermekotthoni, utógondozó otthoni, javítóintézeti nevelő, pszichológus, javítóintézeti utógondozó, szakoktató, területi gyermekvédelmi szakszolgálati pszichológus, gyógypedagógus esetén huszonnégy óránál,
- b) gyermekotthoni gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, javítóintézeti gyógypedagógus esetén tizenkilenc óránál,
- c) nevelőszülői tanácsadó, területi gyermekvédelmi szakszolgálati családgondozó, örökbefogadási tanácsadó esetén harminckét óránál.

A szakértői, szaktanácsadói tevékenységet végző, mesterpedagógus fokozatba besorolt

- a) bölcsődei kisgyermeknevelő, gyógypedagógus, pszichológus, szaktanácsadó, továbbá

b) egységes óvoda-bölcsődei kisgyermeknevelő

tekintetében a kötött munkaidőből számítandó munkaidő-kedvezmény napi hat óras kötött munkaidő esetén heti hat óra, napi hét óras kötött munkaidő esetén heti hét óra.

[326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet 17/A. § (2)]

3. A szakértői, szaktanácsadói tevékenységet végző mesterpedagógus fokozatba besorolt nevelőszülői hálózat **szakmai vezetője, gyermekotthon vezető, javítóintézeti otthonvezető esetében a munkaidő-kedvezmény nyolc óra.**

Annak a mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógusnak, aki osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői vagy a tanulók önszerveződését segítő feladatot lát el, a neveléssel-oktatással lekötött munkaideje a kerekítés általános szabályai alkalmazásával nem lehet kevesebb, mint a munkaköre szerint rá irányadó neveléssel-oktatással lekötött munkaidő alsó határának hetvenöt százaléka, vezetőpedagógus esetén heti kilenc óra, vezető óvodapedagógus esetén heti húsz óra.

A (2)-(3) pont szerinti munkaidő-kedvezményt úgy kell biztosítani, hogy a pedagógust hetenként legalább egy munkanapra a munkahelyén történő munkavégzés alól mentesíteni kell a szakértői, szaktanácsadói feladatok ellátása érdekében.

Az (1)-(3) pont szerinti munkaidő-kedvezményt az intézmény vezetője az OH-nak – vagy szaktanácsadói feladatok ellátása esetén a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézménynek – a szakértői, szaktanácsadói feladatokra az adott minősítési naptári évre szóló megbízása alapján köteles biztosítani.

Az (1)-(3) pontban meghatározott munkaidő-kedvezményben részesülő pedagógus egy tanítási évben legfeljebb huszonöt tanítási napon az OH felkérésére

a) a minősítő vizsga, minősítési eljárás lebonyolításához kapcsolódó, minősítő bizottságban, bíráló bizottságban való részvétellel összefüggő feladatokat, ideértve azt az esetet is, ha ezt a Nemzeti Pedagógus Kar delegáltjaként,

b) az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés (tanfelügyelet) lebonyolításában való részvételt,

c) a minősítő vizsga, a minősítési eljárás, továbbá az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés (tanfelügyelet) jogszerű és szakszerű lebonyolításának ellenőrzésével összefüggő feladatokat,

d) a pedagógiai-szakmai szolgáltatások körébe tartozó feladatokat,

e) azon a szakterületen, amelynek megfelelő pedagógus-továbbképzésben a mesterpedagógus részt vett, szakértői, szaktanácsadói feladatokra felkészítő továbbképzésen előadóként történő közreműködést

látja el.

Az (1)-(3) pontban meghatározott feladatok ellátásában részt vevő pedagógus, az ott meghatározott munkaidő-kedvezmény terhére, a huszonöt alkalommal történő felkérésen felül

a) részt vesz az OH által meghatározott továbbképzésen, amely az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzésben, a pedagógusok minősítő vizsgáján vagy minősítési eljárásában szakértőként való részvételéhez szükséges ismeretek fejlesztésére szolgál,

b) közreműködik az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés részét képező intézményi önértékelés elkészítésében résztvevő pedagógusok munkájában az OH által meghatározott köznevelési intézményekben, valamint

c) az OH kijelölése alapján közreműködik a minősítő vizsgát, minősítési eljárást követően benyújtott panaszok elbírálásában.

Az a mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógus, aki az (1)-(3) pontban meghatározott feladatok ellátásában nem vesz részt, a kötött munkaidőnek neveléssel-oktatással – vagy a Gyvt. hatálya alá tartozó gyermekvédelmi szakellátást vagy javító-intézeti nevelést nyújtó intézmény esetén a neveléssel, fejlesztéssel és vizsgálattal – le nem kötött részében, bölcsőde esetén a teljes munkaidő kötött munkaidőn belüli részében – heti két órában

a) fejlesztő támogató tevékenységet végez, melynek keretében

aa) ellátja a pedagógus szakmai segítségét,

ab) ellátja a gyakornok mentorálását,

ac) képzések lebonyolításában vesz részt,

b) fejlesztő innovátori tevékenységet lát el, melynek keretében:

ba) részt vesz a közneveléssel összefüggő szakmai, tartalmi-tantervi, pedagógiai-módszertani, a Gyvt. hatálya alá tartozó intézmények esetében a gyermekvédelemmel összefüggő szakmai, módszertani fejlesztésekben, kutatásokban, intézményi dokumentumok elemzésében és készítésében, belső képzések szervezésében és megtartásában,

bb) részt vesz – a Gyvt. hatálya alá tartozó intézményben foglalkoztatott pedagógus kivételével – a tanulónak a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben szereplő vagy a miniszter által meghirdetett és finanszírozott országos vagy nemzetközi tanulmányi, szakmai, művészeti és sportversenyre történő felkészítésében, vagy

c) intézményvezetői tevékenységként köznevelési, vagy a Gyvt. hatálya alá tartozó intézmény tekintetében intézményvezetéssel, fejlesztéssel kapcsolatos tanácsadási feladatokat és fejlesztéseket végez.

A köznevelési intézményben vezetői vagy magasabb vezetői megbízással rendelkező vagy ilyen munkakört betöltő pedagógus szakértői, szaktanácsadói feladatainak ellátásába – legfeljebb öt minősítő vizsgához, minősítési eljáráshoz kapcsolódó alkalom erejéig – be kell számítani azt is, amikor a minősítő bizottságnak az intézményvezető vagy az intézményvezető által megbízott tagjaként jár el.

A kutatótanárt a kötött munkaidőnek neveléssel-oktatással le nem kötött részéből heti két óra munkaidő-kedvezmény illeti meg a kutatóprogramjában foglaltak, valamint az együttműködési megállapodásban vállaltak teljesítése érdekében végzett tevékenység céljára.

Ha a fenti feladatokat ellátó mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógus neki felróható okból egy éven belül két alkalommal nem tesz eleget a feladatok ellátására vonatkozó felkérésnek, az OH a felróható ok megjelölésével értesíti erről a pedagógus munkáltatóját. A munkáltató a pedagógus mesterpedagógus besorolását azonnali hatállyal visszavonja, ha az értesítésben foglaltakat megalapozottnak találja.

A pedagógusnak felróható ok minden olyan esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése a pedagógus szándékos vagy gondatlan magatartásával áll közvetlen okozati összefüggésben. A besorolás visszavonásakor a pedagógust mesterpedagógus fokozatba történt besorolását megelőzően elért legmagasabb fokozatba és a fizetési kategória megállapításához figyelembe vehető jogviszonyának megfelelő kategóriába kell besorolni.

A szakszervezeti tisztségviselőket megillető munkaidő-kedvezmény:

[326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet 18. §]

A szakszervezetek tisztségviselőit, továbbá az üzemi tanács vagy a közalkalmazotti tanács tagjait és elnökét megillető munkaidő-kedvezményt a pedagógus kötött munkaidejének terhére kell kiadni oly módon, hogy a munkaidő-kedvezmény nyolcvan százaléka a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőre, húsz százaléka a neveléssel-oktatással lekötött idő felső határa feletti kötött munkaidőre essen.

A köznevelési intézmény munkatervében – az intézményi feladatokkal összhangban – meg kell tervezni

a) középiskola esetén a középszintű és az emelt szintű érettségi vizsga és a szakmai vizsga vizsgáztató bizottságainak munkájában részt vevő, továbbá a pedagógusok minősítésében és az országos-pedagógiai szakmai ellenőrzésben, a szaktanácsadói feladatokban közreműködő,

b) szakiskola esetén a szakmai vizsga vizsgáztató bizottságainak munkájában részt vevő,

c) a pedagógusok minősítésében és az országos-pedagógiai szakmai ellenőrzésben közreműködő

pedagógusok várható munkaidő-beosztását oly módon, hogy az érintettek részt tudjanak venni a felsorolt feladatok végrehajtásában.

A középszintű és emelt szintű érettségi vizsga és a szakmai vizsga napjait, továbbá a minősítésben és az országos-pedagógiai szakmai ellenőrzésben történő részvétel napjait a munkatervben a közreműködő pedagógusok tekintetében tanítás nélküli munkanapként kell megtervezni.

A munkáltató a munkatervben meghatározott feladatok elosztása során az egyenlő bánásmód követelményét köteles megtartani. Ennek érdekében a tanítás elrendelésénél, és az egyéb feladatok szétosztásánál biztosítani kell az arányos és egyenletes feladatelosztást a nevelőtestület tagjai között.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) a többletmunkáról és a jutalmazásról:

Ha a közalkalmazott munkaköre ellátása mellett a munkáltató rendelkezése alapján átmenetileg más munkakörébe tartozó feladatokat is ellát, s ezáltal jelentős többletmunkát végez, illetményén felül a végzett munkával arányos külön díjazás (helyettesítési díj) is megilleti.

A közalkalmazottat a munkáltató meghatározott munkateljesítmény eléréseért, illetve átmeneti többletfeladatok – ide nem értve az átirányítást – teljesítéséért a megállapított személyi juttatások előirányzatán belül egyszeri vagy meghatározott időre szóló, havi rendszerességgel fizetett keresetkiegészítésben részesítheti.

A keresetkiegészítés feltételeit a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató állapítja meg.

A kiemelkedő, illetőleg tartósan jó munkát végző közalkalmazottat a munkáltató jutalomban részesítheti. Naptári évenként a jutalom összege nem haladhatja meg a kifizetés esedékessége időpontjában a közalkalmazott kinevezés szerinti havi illetménye tizenkétszeresének harminc százalékát. (Kjt. 24. §, 77. §)

1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról

24. § (1) Ha a közalkalmazott munkaköre ellátása mellett a munkáltató rendelkezése alapján átmenetileg más munkakörébe tartozó feladatokat is ellát, s ezáltal jelentős többletmunkát végez, illetményén felül a végzett munkával arányos külön díjazás (helyettesítési díj) is megilleti.

77. § (1) A közalkalmazottat a munkáltató meghatározott munkateljesítmény eléréseért, illetve átmeneti többletfeladatok – ide nem értve az átirányítást – teljesítéséért a megállapított személyi juttatások előirányzatán belül egyszeri vagy meghatározott időre szóló, havi rendszerességgel fizetett keresetkiegészítésben részesítheti.

(2) A keresetkiegészítés feltételeit a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató állapítja meg.

(3) A kiemelkedő, illetőleg tartósan jó munkát végző közalkalmazottat a munkáltató jutalomban részesítheti. Naptári évenként a jutalom összege nem haladhatja meg a kifizetés esedékessége időpontjában a közalkalmazott kinevezés szerinti havi illetménye tizenkétszeresének harminc százalékát.

Nemzetközi összehasonlítás

A 2019-ben kiadott TALIS 2018 jelentés (Teaching and Learning International Survey – Nemzetközi Tanítás- és Tanulásvizsgálat) az ISCED 2 (5–8. osztály) szintjén tanító pedagógusok helyzetét vizsgálja. Általánosítani nem szabad ezekből az eredményekből a hazai viszonyokra, mert sok olyan feladatra nem kérdez rá, amelyek magyar specialitásból erednek (lásd szociális feladatok átvétele). Ez nem is feladata egy nemzetközi mérésnek. A TALIS jelentés azt vizsgálja, hogy a tanárok összesen mennyi időt dolgoznak, ebből mennyi a tanítással lekötött idő, mennyi az iskolán kívüli, de az iskolai munkához kötött munkaidő. Az összehasonlítás 60 perces tanórákat vesz alapul (az eltérő tanórai hosszúságok miatt egységesítettek). Ez alapján az OECD országokban 38,8 óra átlagban a pedagógusok terhelése. Az EU országokban 37,5 óra, míg Magyarországon 39,1 óra. Európát tekintve Angliában, Horvátországban, Norvégiában, Oroszországban és Svédországban dolgoznak többet a magyar pedagógusoknál.

A TALIS jelentésben a tanítással lekötött idő Magyarországon 21,2 óra (60 perces órákra átszámolva), a mi elemzésünkben 26 óra. Mindkét értékbe beszámították a helyettesítések óraszámát is. A nemzetközi mérésekben sikeres országokban (Szingapúr, Japán, Sanghaj, Vietnám) a tanítási órák aránya 32–40%-a a teljes munkaterhelésnek, míg Magyarországon 54% a TALIS jelentés alapján, a mi elemzésünk szerint 46%. Az OECD és az Európai Unió országainak átlaga 50% körül mozog.

Az európai országok között nálunk a legmagasabb a tanítással lekötött idő. Az EU átlag 18,8, OECD átlag 20,6 óra. Magyarországon valamivel kevesebb, 21 óra a tanítással lekötött idő, míg Oroszországban 24,1 óra. Alig van olyan uniós tagállam, ahol a pedagógusok kötelező óraszám a 20 órát átlépné.

A tanárok munkaidejének jelentős részét a tanítási órákra való felkészülés, adminisztráció, illetve a tanulói munkák javítása teszi ki. A TALIS jelentés szerint a tanítási órákra való felkészülés hetente 6,5 órát vesz igénybe, a dolgozatok javítására pedig 4,5 órát, adminisztrációra 2 órát szánnak a mérésben résztvevő pedagógusok. Hazánkban a kutatók számítása szerint 6,5 órát fordítanak felkészülésre, 3 órát a tanulói munkák javítására, adminisztrációra 3 órát. A mi mérésünk szerint a másnapi felkészülésre, tanulói munkák javítására és adminisztrációra hetente összesen 17,7 órát fordítanak a pedagógusok.

A tanárok munkaidő-szerkezete

	Az alábbi tevékenységekre fordított 60 perces órák száma a vizsgálatot megelőző teljes naptári héten**											
	Az összes munkára fordított idő		Tanítás		Egyéni óratervezés vagy az órára való felkészülés az iskolában vagy az iskolán kívül		Kollégákkal való csapatmunka vagy beszélgetés az iskolában		A tanulók munkáinak osztályozása/javítása		Tanulókkal történő megbeszélések***	
	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.
Anglia	46,9	(0,4)	20,1	(0,2)	7,4	(0,1)	3,0	(0,1)	6,2	(0,1)	2,5	(0,1)
Argentína (Buenos Aires)	29,0	(0,6)	16,8	(0,4)	4,4	(0,2)	2,1	(0,1)	4,2	(0,2)	2,0	(0,1)
Ausztrália	44,8	(0,3)	19,9	(0,2)	7,3	(0,1)	3,7	(0,1)	4,9	(0,1)	2,5	(0,1)
Ausztria	37,2	(0,3)	19,2	(0,1)	7,4	(0,1)	2,3	(0,0)	4,6	(0,1)	1,0	(0,0)
Belgium	35,1	(0,2)	18,5	(0,1)	5,8	(0,1)	2,1	(0,0)	4,6	(0,1)	1,3	(0,0)
Belgium (flamand)	37,1	(0,3)	18,5	(0,2)	6,4	(0,1)	2,2	(0,0)	4,8	(0,1)	1,3	(0,0)
Brazília	29,8	(0,5)	22,3	(0,5)	6,0	(0,2)	3,0	(0,2)	4,3	(0,2)	3,0	(0,2)
Bulgária	38,5	(0,5)	19,9	(0,2)	7,5	(0,2)	2,9	(0,1)	4,1	(0,1)	1,8	(0,1)
Chile	38,1	(0,6)	28,5	(0,3)	6,4	(0,2)	3,0	(0,1)	4,4	(0,1)	2,4	(0,1)
Ciprus	34,3	(0,6)	17,4	(0,3)	7,4	(0,3)	3,1	(0,1)	5,5	(0,2)	2,2	(0,1)
Csehország	38,5	(0,4)	19,1	(0,1)	7,3	(0,1)	2,1	(0,1)	4,2	(0,1)	2,2	(0,0)
Dánia	38,9	(0,3)	19,4	(0,2)	7,0	(0,1)	3,0	(0,1)	2,5	(0,1)	1,5	(0,1)
Dél-afrikai Köztársaság	35,0	(0,8)	25,7	(0,6)	5,6	(0,2)	3,1	(0,1)	6,3	(0,3)	3,0	(0,2)
Egyesült Államok	46,2	(0,6)	28,1	(0,4)	7,2	(0,2)	3,5	(0,3)	5,3	(0,4)	3,4	(0,5)
Egyesült Arab Emírségek	39,7	(0,2)	23,7	(0,1)	7,3	(0,1)	3,6	(0,1)	5,2	(0,1)	3,4	(0,1)
Észtország	35,7	(0,3)	20,9	(0,3)	6,0	(0,1)	1,8	(0,0)	3,5	(0,1)	1,9	(0,0)
Finnország	33,3	(0,3)	20,7	(0,2)	4,9	(0,1)	2,1	(0,0)	2,9	(0,1)	1,0	(0,1)
Franciaország	37,3	(0,2)	18,3	(0,1)	7,0	(0,1)	2,1	(0,0)	4,7	(0,1)	1,2	(0,0)
Grúzia	25,3	(0,6)	18,3	(0,4)	5,3	(0,2)	2,7	(0,1)	3,4	(0,1)	3,4	(0,2)
Hollandia	36,4	(0,5)	17,4	(0,2)	4,9	(0,2)	3,0	(0,1)	3,7	(0,2)	2,5	(0,2)
Horvátország	39,4	(0,3)	19,7	(0,2)	8,3	(0,1)	2,1	(0,1)	3,7	(0,1)	1,8	(0,1)
Izland	38,8	(0,4)	19,8	(0,2)	6,8	(0,2)	2,9	(0,1)	3,4	(0,1)	1,5	(0,1)
Izrael	32,6	(0,5)	21,4	(0,3)	5,2	(0,1)	3,1	(0,1)	3,9	(0,1)	2,8	(0,1)
Japán	56,0	(0,4)	18,0	(0,2)	8,5	(0,2)	3,6	(0,1)	4,4	(0,1)	2,3	(0,1)
Kanada (Alberta)	47,0	(0,6)	27,2	(0,5)	7,3	(0,3)	2,6	(0,1)	5,0	(0,2)	2,3	(0,1)
Kazahsztán	48,8	(0,6)	15,1	(0,2)	9,1	(0,2)	4,3	(0,2)	4,8	(0,1)	3,5	(0,1)
Kína (Sanghaj)	45,3	(0,4)	a	a	8,5	(0,1)	4,1	(0,1)	7,8	(0,1)	5,3	(0,1)
Kolumbia	40,5	(0,6)	26,8	(0,3)	8,2	(0,2)	3,4	(0,1)	6,2	(0,2)	3,8	(0,2)
Koreai Köztársaság	34,0	(0,4)	18,1	(0,2)	6,3	(0,1)	2,5	(0,1)	2,9	(0,1)	3,7	(0,1)
Lettország	35,1	(0,6)	21,0	(0,4)	6,1	(0,2)	2,1	(0,1)	4,2	(0,1)	2,9	(0,1)
Litvánia	35,4	(0,5)	18,7	(0,2)	6,4	(0,1)	2,1	(0,1)	4,0	(0,1)	2,2	(0,1)
Magyarország	39,1	(0,4)	21,2	(0,2)	6,5	(0,1)	2,3	(0,0)	3,4	(0,1)	2,4	(0,1)
Málta	36,7	(0,5)	18,6	(0,3)	8,6	(0,2)	3,1	(0,1)	5,4	(0,3)	2,6	(0,1)
Mexikó	35,6	(0,6)	22,4	(0,4)	6,1	(0,1)	2,2	(0,1)	4,5	(0,1)	2,5	(0,1)
Norvégia	39,9	(0,2)	15,8	(0,1)	6,3	(0,1)	3,3	(0,0)	4,3	(0,1)	2,4	(0,1)
Olaszország	30,0	(0,2)	16,8	(0,1)	5,1	(0,1)	3,2	(0,1)	3,7	(0,1)	1,4	(0,1)
Oroszország	42,6	(0,5)	24,1	(0,3)	9,1	(0,2)	3,6	(0,1)	4,6	(0,1)	3,1	(0,1)
Portugália	39,6	(0,3)	20,1	(0,1)	6,8	(0,1)	2,4	(0,1)	6,9	(0,2)	1,4	(0,0)
Románia	33,5	(0,5)	17,0	(0,2)	6,3	(0,1)	2,4	(0,1)	3,4	(0,1)	2,2	(0,0)
Spanyolország	36,7	(0,3)	19,6	(0,2)	6,2	(0,1)	2,5	(0,0)	5,2	(0,1)	1,7	(0,1)
Svédország	42,3	(0,2)	18,6	(0,2)	6,5	(0,1)	3,3	(0,1)	4,1	(0,1)	2,2	(0,1)
Szúd-Árália	28,7	(0,6)	20,7	(0,5)	5,5	(0,2)	3,7	(0,2)	4,9	(0,2)	3,2	(0,2)
Szingapúr	45,7	(0,3)	17,9	(0,2)	7,2	(0,1)	3,1	(0,1)	7,5	(0,1)	2,4	(0,1)
Szlovákia	36,4	(0,3)	20,1	(0,2)	6,9	(0,1)	2,2	(0,0)	3,5	(0,1)	2,1	(0,1)
Szlovénia	39,5	(0,3)	19,5	(0,2)	8,6	(0,2)	2,6	(0,1)	3,5	(0,1)	2,2	(0,1)
Tajvan	35,7	(0,4)	17,2	(0,2)	6,9	(0,1)	3,1	(0,1)	4,2	(0,1)	3,6	(0,1)
Törökország	31,6	(0,3)	24,5	(0,2)	3,4	(0,1)	1,9	(0,1)	2,3	(0,1)	1,9	(0,1)
Új-Zéland	45,5	(0,6)	20,3	(0,3)	6,7	(0,2)	3,6	(0,1)	4,6	(0,1)	2,3	(0,2)
Vietnam	46,0	(0,6)	18,1	(0,4)	9,9	(0,3)	3,3	(0,1)	4,9	(0,2)	2,5	(0,1)
OECD-átlag	38,8	(0,1)	20,6	(0,0)	6,5	(0,0)	2,7	(0,0)	4,2	(0,0)	2,2	(0,0)
EU-átlag	37,5	(0,1)	18,8	(0,1)	6,5	(0,0)	2,6	(0,0)	4,6	(0,0)	1,8	(0,0)
TALIS-átlag	38,3	(0,1)	20,3	(0,0)	6,8	(0,0)	2,8	(0,0)	4,5	(0,0)	2,4	(0,0)

* Egy „teljes” naptári héten számít az a hét, amelyet nem rövidítettek iskolai szünetek, állami ünnepek, betegszabadság stb.

** Az egyes tevékenységekre fordított órák összege nem feltétlenül egyenlő az összes munkára fordított idővel, mert az egyes tevékenységekre fordított időket külön kérdésekkel vizsgálták. A táblázatban szereplő adatok a részt vevő tanárok válaszaiból származó átlagok, és az átlagszámításba a részmunkaidős tanárok válasza is beleszámították.

*** **Munkaidő-szerkezet** felmérésének mentortásként, virtuális tanácsadást, pályaválasztási tanácsadást és viselkedési útmutatást. a

3. ábra TALIS 2018 jelentés a tanárok munkaidő-szerkezetéről⁶

⁶ https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/meresek/talis/TALIS_jelentes_2018.pdf, 46. o.

Az alábbi tevékenységekre fordított 60 perces órák száma a vizsgálatot megelőző teljes naptári héten**												
	Részvétel az iskola vezetésében		Általános adminisztratív munka*		Szakmai továbbképzésekhez kapcsolódó tevékenységek		Szülővel vagy gondviselővel való kommunikáció és együttműködés		Tanórán kívüli feladatok		Egyéb munkafeladatok	
	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.	Átlag	S.H.
Anglia	2,0	(0,1)	3,8	(0,1)	1,0	(0,0)	1,5	(0,0)	1,7	(0,1)	2,2	(0,1)
Argentína (Buenos Aires)	1,2	(0,1)	1,2	(0,2)	2,0	(0,2)	1,2	(0,1)	1,2	(0,2)	1,8	(0,2)
Ausztrália	2,4	(0,1)	4,1	(0,1)	1,7	(0,1)	1,3	(0,1)	1,8	(0,1)	2,6	(0,1)
Ausztria	0,8	(0,0)	1,8	(0,0)	1,3	(0,1)	1,2	(0,0)	1,0	(0,0)	1,6	(0,0)
Belgium	0,8	(0,0)	1,7	(0,0)	0,8	(0,0)	0,6	(0,0)	1,1	(0,1)	1,5	(0,1)
Belgium (flamand)	0,9	(0,0)	2,4	(0,1)	0,8	(0,0)	0,8	(0,0)	1,1	(0,0)	1,4	(0,1)
Brazília	1,5	(0,1)	1,3	(0,1)	3,0	(0,2)	1,6	(0,1)	2,1	(0,1)	2,4	(0,1)
Bulgária	1,1	(0,1)	2,7	(0,1)	2,0	(0,1)	1,8	(0,1)	1,8	(0,1)	1,3	(0,1)
Chile	2,0	(0,1)	3,4	(0,1)	2,3	(0,1)	1,8	(0,1)	2,0	(0,1)	2,0	(0,1)
Ciprus	1,8	(0,1)	2,6	(0,1)	1,7	(0,1)	1,8	(0,1)	2,1	(0,1)	1,8	(0,1)
Csehország	1,0	(0,0)	2,9	(0,1)	1,7	(0,1)	1,2	(0,0)	1,2	(0,1)	1,2	(0,1)
Dánia	0,7	(0,1)	1,7	(0,1)	0,8	(0,1)	1,4	(0,1)	0,9	(0,1)	2,3	(0,2)
Dél-afrikai Köztársaság	2,8	(0,2)	3,6	(0,2)	3,0	(0,2)	2,2	(0,1)	3,3	(0,2)	2,4	(0,2)
Egyesült Államok	1,7	(0,2)	2,6	(0,2)	1,7	(0,2)	1,6	(0,2)	3,0	(0,2)	7,1	(0,2)
Egyesült Arab Emírségek	2,6	(0,1)	3,1	(0,1)	2,7	(0,0)	2,1	(0,0)	2,3	(0,1)	2,3	(0,1)
Észtország	0,6	(0,1)	1,8	(0,0)	1,8	(0,0)	1,1	(0,0)	1,6	(0,1)	1,4	(0,1)
Finnország	0,3	(0,0)	1,1	(0,0)	0,8	(0,0)	1,2	(0,0)	0,4	(0,0)	0,9	(0,1)
Franciaország	0,7	(0,0)	1,4	(0,1)	0,8	(0,1)	1,1	(0,0)	1,0	(0,1)	1,8	(0,1)
Grúzia	1,6	(0,1)	1,6	(0,1)	2,6	(0,1)	2,3	(0,1)	2,1	(0,1)	1,8	(0,1)
Hollandia	1,0	(0,1)	2,4	(0,1)	1,9	(0,1)	1,5	(0,1)	0,9	(0,1)	2,0	(0,1)
Horvátország	0,5	(0,0)	2,6	(0,1)	2,3	(0,1)	1,2	(0,0)	1,6	(0,1)	1,6	(0,1)
Izland	0,9	(0,1)	2,3	(0,1)	1,6	(0,1)	1,1	(0,1)	1,0	(0,1)	1,8	(0,1)
Izrael	2,1	(0,1)	1,7	(0,1)	2,2	(0,1)	1,9	(0,1)	1,8	(0,1)	1,6	(0,1)
Japán	2,9	(0,1)	5,6	(0,2)	0,6	(0,0)	1,2	(0,0)	7,5	(0,2)	2,8	(0,1)
Kanada (Alberta)	1,8	(0,2)	2,4	(0,1)	1,5	(0,1)	1,4	(0,1)	2,7	(0,2)	0,7	(0,1)
Kazahsztán	2,5	(0,1)	3,2	(0,1)	3,2	(0,1)	2,5	(0,1)	3,1	(0,1)	2,2	(0,1)
Kína (Sanghaj)	3,2	(0,1)	2,8	(0,1)	3,2	(0,1)	2,2	(0,1)	1,9	(0,1)	2,6	(0,1)
Kolumbia	3,3	(0,2)	3,0	(0,2)	4,6	(0,2)	2,7	(0,2)	2,6	(0,2)	2,6	(0,2)
Koreai Köztársaság	1,7	(0,1)	5,4	(0,1)	2,6	(0,1)	1,6	(0,1)	2,0	(0,1)	1,8	(0,1)
Lettország	0,7	(0,0)	2,2	(0,1)	1,5	(0,1)	1,2	(0,0)	1,5	(0,1)	1,5	(0,1)
Litvánia	1,2	(0,1)	2,3	(0,1)	2,6	(0,1)	1,3	(0,0)	1,9	(0,1)	1,6	(0,1)
Magyarország	1,5	(0,1)	2,9	(0,1)	1,0	(0,1)	1,2	(0,0)	1,6	(0,0)	1,7	(0,1)
Málta	1,2	(0,1)	2,4	(0,1)	1,6	(0,1)	1,4	(0,1)	1,6	(0,1)	2,0	(0,2)
Mexikó	1,4	(0,1)	1,7	(0,1)	3,4	(0,1)	1,9	(0,1)	1,6	(0,1)	1,9	(0,1)
Norvégia	1,2	(0,1)	2,6	(0,1)	1,3	(0,0)	1,3	(0,0)	0,7	(0,0)	1,8	(0,1)
Olaszország	1,1	(0,1)	1,9	(0,0)	1,8	(0,1)	1,2	(0,0)	1,0	(0,0)	0,9	(0,0)
Oroszország	1,7	(0,1)	3,4	(0,1)	3,5	(0,1)	2,0	(0,1)	2,5	(0,1)	2,4	(0,1)
Portugália	1,3	(0,1)	2,7	(0,1)	1,6	(0,1)	1,1	(0,0)	1,6	(0,1)	1,5	(0,1)
Románia	0,7	(0,0)	1,2	(0,1)	1,7	(0,1)	1,4	(0,0)	1,8	(0,1)	1,9	(0,1)
Spanyolország	1,5	(0,1)	1,7	(0,1)	1,7	(0,0)	1,4	(0,0)	1,0	(0,1)	1,4	(0,0)
Svédország	0,9	(0,1)	3,2	(0,1)	1,1	(0,0)	1,5	(0,0)	0,4	(0,0)	1,9	(0,1)
Szaúd-Arábia	3,2	(0,2)	2,7	(0,2)	3,1	(0,2)	2,2	(0,2)	2,6	(0,2)	2,5	(0,2)
Szingapúr	1,4	(0,0)	3,8	(0,1)	1,8	(0,0)	1,3	(0,0)	2,7	(0,1)	8,2	(0,1)
Szlovákia	1,0	(0,1)	2,6	(0,1)	1,8	(0,1)	1,3	(0,0)	1,9	(0,1)	1,2	(0,1)
Szlovénia	1,1	(0,1)	3,5	(0,1)	2,4	(0,1)	1,8	(0,1)	2,3	(0,1)	2,7	(0,1)
Tajvan	3,6	(0,1)	4,5	(0,1)	2,4	(0,1)	1,7	(0,1)	2,3	(0,1)	1,9	(0,1)
Törökország	1,6	(0,1)	1,9	(0,1)	1,5	(0,1)	1,7	(0,1)	1,8	(0,1)	1,9	(0,1)
Új-Zéland	2,0	(0,1)	4,3	(0,1)	1,8	(0,1)	1,3	(0,1)	2,3	(0,2)	2,5	(0,1)
Vietnam	2,2	(0,1)	2,1	(0,1)	3,4	(0,1)	2,0	(0,1)	2,6	(0,1)	2,4	(0,1)
OECD-átlag	1,4	(0,0)	2,7	(0,0)	1,7	(0,0)	1,4	(0,0)	1,7	(0,0)	2,0	(0,0)
EU-átlag	1,2	(0,0)	2,2	(0,0)	1,4	(0,0)	1,3	(0,0)	1,2	(0,0)	1,6	(0,0)
TALIS-átlag	1,6	(0,0)	2,7	(0,0)	2,0	(0,0)	1,6	(0,0)	1,9	(0,0)	2,1	(0,0)

A tanárok válasza alapján.*

Egy „teljes” naptári hétnél számít az a hét, amelyet nem rövidítettek iskolai szünetek, állami ünnepek, betegszabadság stb.

** Az egyes tevékenységekre fordított órák összege nem feltétlenül egyenlő az összes munkára fordított idővel, mert az egyes tevékenységekre fordított időket külön kérdésekkel vizsgálták. A táblázatban szereplő adatok a részt vevő tanárok válasza alapján számolt átlagok, és az átlagszámításba a rész munkaidős tanárok válaszaikat is beleszámították.

* Magában foglalja a kommunikációt, a papírmunkát és az egyéb hivatalos feladatokat.

Forrás: OECD, TALIS 2018 Database, Table I.2.27.

4. ábra A tanárok munkaidő-szerkezete – 2.7

A 2008-as kutatási eredmények rövid bemutatása

2008-ban a TÁRKI-TUDOK Tudásmenedzsment és Oktatókutató Központ Zrt. irányításával Lannert Judit és Sinka Edit végzett utoljára Magyarországon átfogó elemzést a pedagógusok munka- és munkaidő-terheléséről. Akkor 22 óra (napjainkban 22-26 óra) volt a kötelező óraszám minden pedagógusnak (kivéve az óvodapedagógusokat) és minden túlmunkát kifizettek a munkáltatók, nem volt ingyen helyettesítés (napi 2 óra, heti 6 óra, maximum 60 óra). A kutatás szerint már 2008-ban is nagyon sokat dolgoztak a pedagógusok a tanítással le nem kötött időszakban, tehát nem új keletű probléma a magas munkaterhelés. A teljes munkaidőben alkalmazott pedagógusok tanítással lekötött ideje 23,5 óra volt 2008-ban. Ez a napjainkban mért értéknél alacsonyabb, de a kötelező óraszámok emelkedése mellett emelkedett a tanulók óraszámja is (ellátandó feladatok nagysága) legalább 20%-kal. Az iskolában a tanítással le nem kötött munkaterhelés 11 évvel ezelőtt 7,5 óra volt, míg az iskolán kívüli munkavégzésre 10,6 órát fordítottak a magyar pedagógusok. Ami azt jelenti, hogy 2008-ban az átlagos munkaidő-terhelés 42 órához közeli érték volt.

A pedagógusok jövedelmi helyzete a 2008-as és 2019-es állapotok szerint a nemzetgazdasági átlaghoz képest megközelítőleg azonos arányt mutat.

A tanárok éves óraszámja 2008-ban még eltért egymástól: ISCED 1 szinten 777 óra, ISCED 2 és ISCED 3 szinten 555 óra, ezek a szintek messze az OECD átlag alatt voltak. Napjainkra mindhárom szintnek központilag előírt azonos óraszámuk van. Méréseink szerint tantárgyfelosztás alapján egész órában számolva 675 óra. Az OECD átlag ISCED 1 812 óra, ISCED-2 717 óra, míg az ISCED 3 667 óra. A nemzetközi mérésekben sikeres országokban 600 óra alatti a pedagógusok óraterhelése.

A heti kötelező óraszámja a 2008-as kutatásban résztvevő pedagógusoknak 20 óra volt, órakedvezményük átlag 2 óra, heti túlmunkájuk 2,5 óra volt.

A 2008-as mérésben szereplő pedagógusok 48%-a nem vállalt másodállásban semmilyen munkát, 26%-a alkalmanként próbált plusz jövedelemforráshoz jutni. 70%-uk foglalkozott magántanítványokkal (az akkori mérésben nem kérdezték rá, hogy ez plusz jövedelmet jelent-e számukra).

2008-as mérés alapján egy hét időmérlege, amely az oktatáshoz köthető:

Tanítási órákkal lekötött idő	24 óra (ebben benne van a túlmunka is)
Tanulókkal való foglalkozás a tanítási órákon kívül	7 óra
Nem közvetlenül tanulókkal való foglalkozás, de a tanításhoz köthető munkavégzés	12 óra
Utazás	4,5 óra
Önképzés	6,5 óra

A mi méréseink alapján komoly átrendeződés figyelhető meg a pedagógusok heti időrendjében, erről majd a következő fejezetben írunk bővebben.

Az iskolai munkavégzés feltételei (a tanórák kivételével) már 2008-ban is komoly gondot okoztak. Akkor sem volt megfelelő méretű tanári szoba, ahol a pedagógus le tudott volna ülni, és nyugodtan tudott volna dolgozatot javítani, ezért a másnapi tanítási órákra való felkészülés jelentős részét otthon végezte (11 óra). Napjainkban nem csak a megfelelő feltételek hiánya miatt dolgoznak otthon a pedagógusok, hanem azért is, mert iskolai elfoglaltságaik olyan méreteket öltöttek, hogy fizikálisan sem tudnak többet dolgozni. Nagyon sok pedagógus órarendjét úgy alakították ki, hogy a heti 24-25 órája 30-34 órára van szétosztva. A szociális feladatok ellátása miatt, már csak a városi legendák körébe tartozik az, hogy 13 órakor hazasétál a pedagógus és kész, befejezte a munkáját. A 2013-ban bevezetett köznevelési törvény előírta, hogy hetente 32 órát az iskolában kell tartózkodnia a pedagógusoknak. Ez több szempontból is téves döntés volt. Sok esetben már eleve 30-32 órát bent vannak a pedagógusok az iskolában, emellett van kéthetente legalább egy értekezlet, diák rendezvény, iskolai ünnepség, kísérik a diákokat a versenyekre, viszik a hétvégi kirándulásokra, színházba. A merev szabályozás azt eredményezte, hogy sokkal többet voltak bent a kollégák, mint 32 óra, viszont a 32 óra feletti részt nem engedték elszámolni az intézményvezetők. Máskor értelmetlenül ültek bent az iskolában a pedagógusok, mert a zsúfolt tanárban még készülni sem tudtak másnapra. A 2008-as mérésben jelezték, hogy az iskola fizikai környezetén változtatni kell, meg kell teremteni annak a feltételeit, hogy a pedagógus többet tudjon tartózkodni a munkahelyén úgy, hogy ott zavartalanul tudja felkészülésére fordítani az idejét (eszközök, tágasabb tanári szobák).

Átlagban 8 tanulócsoporthat tanított egy-egy pedagógus 2008-ban. Az akkori kutatások szerint minél magasabb volt a tanított csoportok száma, annál nagyobb volt az óraterhelések száma. Akik 9 csoportnál többet tanítottak azoknak heti 24 óra feletti volt az óraterhelésük. Ezzel ellentétes irányú mozgást mutattak ki a tanórákra való felkészülésnél. Minél több csoportot tanított valaki, annál kevesebb időt fordított a másnapi felkészülésre.

A 2008-as kutatás kitért az egyenletes terhelés kérdésére is. Az általános iskolákban volt a legegyenletesebb az óraterhelés, viszont a szórás nagyon nagy volt (kétszerese az átlagnak). Akkor még volt önként vállalt túlmunka és intézményvezető által előírt túlmunka, napjainkra csak az intézményvezető által előírt túlmunka létezik. Akkor még minden túlmunkát ki kellett fizetni a jogszabályok szerint, és az komoly jövedelmi

pluszt jelentett a pedagógusoknak. Ma az eseti helyettesítés 30 alkalommal ingyenes, ezt a túlmunkát komoly nyűgnek érzik a pedagógusok, az elégedetlenségi források egyik eleme az alacsony bérek mellett. A költségvetés számára nagyon jelentős megtakarítást jelent a túlmunkák kifizetésének korlátozása. A kutatás akkori megállapítását, hogy intézményen belül komoly különbségek mutatkoznak a túlmunkák elrendelése között, napjainkra is érvényesnek érezzük. A gimnáziumok és a szakiskolák magas óraterheltsége szinte kiegyenlítődőtt, de az általános iskola, a szakgimnázium és az óvoda utolérte őket napjainkra. Akkor még beszéltek alul terhelt pedagógusokról. Napjainkra a növekvő pedagógushiány ezt a különbséget egyre jobban csökkenti, bár a szakos ellátottság miatt még mindig vannak olyan pedagógusok, akik a tantárgyfelosztás szerint kisebb terhelésnek vannak kitéve, igaz a túlmunkák ennek egy jelentős részét kiegyenlítik. Az biztos, hogy a tanítással lekötött munkaidő mozgó száma (22-26 óra) sérti az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét. A költségvetési szempontból nézve ez a mozgó óraszám több tíz milliárd forint megtakarítást jelentett az államnak, hatalmas feszültséget a pedagógusnak.

A jövő szempontjából nagyon sok olyan javaslata volt a szerzőknek, amelyek napjainkra sem veszítették el időszerűségüket.

- *Az iskola-összevonásokkal létrejött több telephelyes iskolák valójában nem egységes tantestületként működnek, terhelésük nem azonos.*
- *Differenciált bérezés.* A túlterheltség nincsen megfelelően kompenzálva. Ott a legnagyobb a leterheltség, ahol nagy a pedagógushiány. A nehéz körülmények közötti munkavégzés nincs megfelelően támogatva anyagilag.
- *Az iskolavezetés fejlesztése.* „Ahhoz, hogy az igazgató valódi munkáltatóként tudjon működni, mind az ösztönzőrendszer nagyobb rugalmassága, mind az igazgatók menedzseri kompetenciáinak fejlesztése, cselekvési terének bővítése szükséges. Iskolavezetési tréningekre van szükség.”
- További kutatásokra van szükség, hogy a magyar iskolarendszer sokkal hatékonyabb legyen. *A magas tanulói óraszám – alacsony teljesítmény* közötti ellentmondást fel kell oldani. Pedagógusok hozzáadott értékének vizsgálata.
- *A fiatal pályakezdeők helyzetének azonnali javítása.* Magasabb bér, a pályára kerülők alkalmassági szűrése.
- *Az iskolák fizikai környezetének azonnali javítása,* hogy a munkahely szervezeti hatékonysága növekedni tudjon, ezáltal csökkenjenek a pedagógus munkaterhei.
- *Hosszú távon kiszámítható bérezés* alakuljon ki.
- *Nyilvános szakmai elszámoltathatóság* az oktatás minden szintjén.

Ha valaki figyelmesen végigolvassa a 2008-ban tett megállapításokat, rájön, hogy a helyzet semmit nem változott 2008 óta, sőt romlott, lásd a pedagógushiányt, kiszámítható bérezést, a vezetői kompetenciák korlátozását stb. Nagy kérdés az, mikor és ki meri felvállalni azokat a változtatásokat, amelyek a pedagógusok helyzetén és közérzetén jelentősen javítanának 2008 óta diagnosztizálva vannak a problémák.

Mennyit dolgozik egy magyar pedagógus?

A kutatási eredmények ismertetése

A pedagógusok munkáját 47 kérdésből álló kérdőív segítségével próbáltuk megismerni. A kutatás 4281 érvényes választ dolgozott fel. A válaszok segítséget nyújtanak abban, hogy lássuk, a hazai oktatók hogyan és mennyi időt töltenek munkával, a leterheltség milyen hatást gyakorol a mentális állapotukra, végül pedig a fizikai állapotra gyakorolt hatást mértük. A kérdőívben vizsgáltuk az alapvető demográfiai változókat és a különböző szinteket, amelyeken oktatnak. A kérdőívet bárki szabadon kitölthette, a Pedagógusok Szakszervezetének weboldalán volt elérhető 2019. augusztus 22. és október 23. között. Az elemzést a társadalomkutatók számára jól ismert SPSS program segítségével végeztük el. A hiányos vagy hibásan kitöltött kérdőívek kiszűrése után megkezdtük az adatok feldolgozását, ezt olvashatja a továbbiakban.

A legszemléletesebb mutatónk a terhelés, ezt több kérdésből állítottuk össze, és az volt a célunk, hogy felmérjük azokat az oktatás mellett végzett munkafolyamatokat, amelyek pluszidőt igényelnek akár az intézményeken kívül is. A terhelés értékét heti átlagokra bontva adtuk meg a dokumentumban. Több helyen éves szinten kérdeztük meg a részadatokat, és a jobb összehasonlíthatóság érdekében osztanunk kellett ezek értékét 36-tal, mivel egy oktatási év ennyi hétből áll. Ahol pedig a tanórákat mértük, ott az értéket szorozni kellett 0,75-dal, mert egy tanóra 45 perc, így lett átszámítva egész órára.

A terhelést összesen 17 kérdéssel mértük, és ezek összege adta ki a végső adatot. A mért változók a következők:

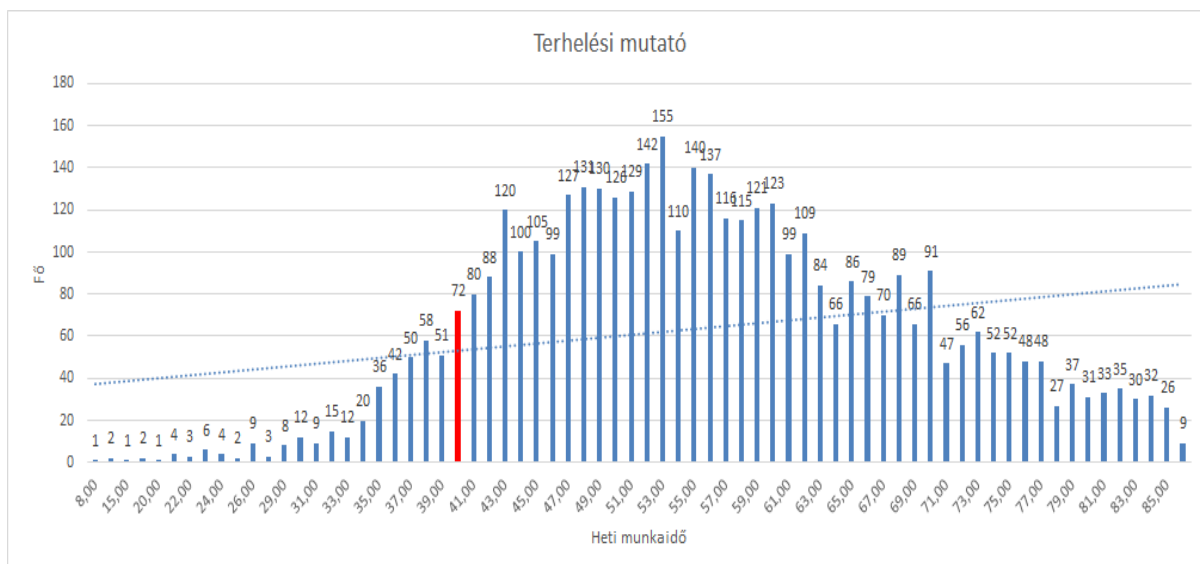
- Oktatással lekötött órák száma.
- E-KRÉTA rendszerben szerepelt helyettesítések.
- Olyan melléktevékenységek, amelyek nem szerepelnek az E-KRÉTA rendszerben, de heti rendszerességgel előfordulnak a mindennapi oktató/nevelő munkavégzése során (pl. ebédeltetés).
- Azok a tevékenységek, amelyekért órakedvezmény jár (pl.: osztályfőnöki, intézményvezetői, ezekben az esetekben az órakedvezmény mértékét is figyelembe vettük, mint a munkaterhelést csökkentő tényezőt).
- Azok a tevékenységek, amelyekért járna órakedvezmény, de nem szerepelnek hivatalosan az oktató által elvégzendő feladatok között, és ennek ellenére neki kell elvégeznie.
- Másnapra való felkészülés.
- Tanulói munkák értékelése.
- Adminisztratív kötelezettségek teljesítése.

- Szakmai koordinációs feladatok (pl. szülői értekezletek, portfólió készítés, projekttevékenységek).
- Továbbképzések és önképzések (pl. kötelezően előírt képzések, felsőoktatási képzések).
- Utazás telephelyek között vagy a munkahelyre.
- Mellékállás oktatási intézményben, esti vagy levelező tagozatok oktatása.
- Gyermekek fejlesztése és szabadidős tevékenységek lebonyolítása (osztályki-rándulás, versenyre való felkészítés).
- Kutatómunka (pedagógiai fejlesztések).

A terhelésbe nem kerültek bele azok a tevékenységek, amelyek nem kötődnek az oktató nevelő munkához szorosan, nem került bele az a másodállás, amit nem pedagógiai intézménynél végeznek a pedagógusok. Nem került bele a magántanítványok oktatása sem, mivel azt a pedagógus szabadon választja meg, és nem függ az oktatási intézménytől. A továbbképzések, legyen az felsőoktatás vagy hagyományos értelemben vett továbbképzés, azért kerültek be, mivel a pedagógusnak folyamatosan lépést kell tartania a felnövekvő generációkkal. A továbbképzéseken való részvétel előírás a praktizáló pedagógusok számára, a felsőoktatási képzések viszont a munkáltató oldaláról megjelenhetnek igényként, vagy ha az érintett kolléga szeretne a ranglétrán és a bértáblán előbbre lépni, akkor elengedhetetlen, hogy újabb diplomákat szerezzen.

A munkaviszonyt tekintve: a kitöltők 93,2%-a határozatlan idejű kinevezéssel rendelkezett, 5,8%-a határozott idejű kinevezéssel, A fennmaradók közül néhányan nyugdíjasként tértek vissza oktatni vagy nem adtak választ.

Hazai számítások alapján, ha a tanórákat 45 percben mérjük és hozzávesszük a helyettesítéseket akkor egy átlagos pedagógus heti 26 órát oktat (kerekített érték 25,72-ről). Ha ezt átszámítjuk egész órába, az az 60 percbe, akkor heti 19 tanítással lekötött órára jön ki az érték (kerekítve 19,28-ról). De az ördög, mint mindenhol, itt is a részletekben rejlik. A pedagógusok munkájának nagy részét nem az oktatás köti le, hanem a felkészülés és az adminisztráció. Az átlagos hazai pedagógus heti 56 órát dolgozik (kerekítve 56,06-ról)! Mi történik tehát a fennmaradó időben? Adminisztráció! Az otthoni adminisztratív munka, felkészülés a másnapi órákra és dolgozatjavítás heti szinten 18 órát vesz igénybe (17,70-ről kerekítve). A maradék időben az oktatók vagy esti/levelező tagozatokon praktizálnak vagy szervező koordináló munkákat végeznek (szülői értekezletek, munkaértekezletek, kirándulás szervezés, osztályfőnöki teendők), esetleg maguk is tanulnak, szaktudásukat fejlesztik. Utóbbi azért adtuk hozzá a munkaterheléshez mert az oktató nevelő munka minőségét javítja, így a tanárok feladatainak nélkülözhetetlen része. Ezekon túl a kérdőívünkben a kitöltők lehetőséget kaptak arra, hogy olyan információt is közöljenek, amelyre mi nem gondoltunk, így a terhelés átlagához hozzáadódott az „egyéb” kategóriában jelzett tevékenység is, amely évente átlagosan 11,35 órát tesz ki.

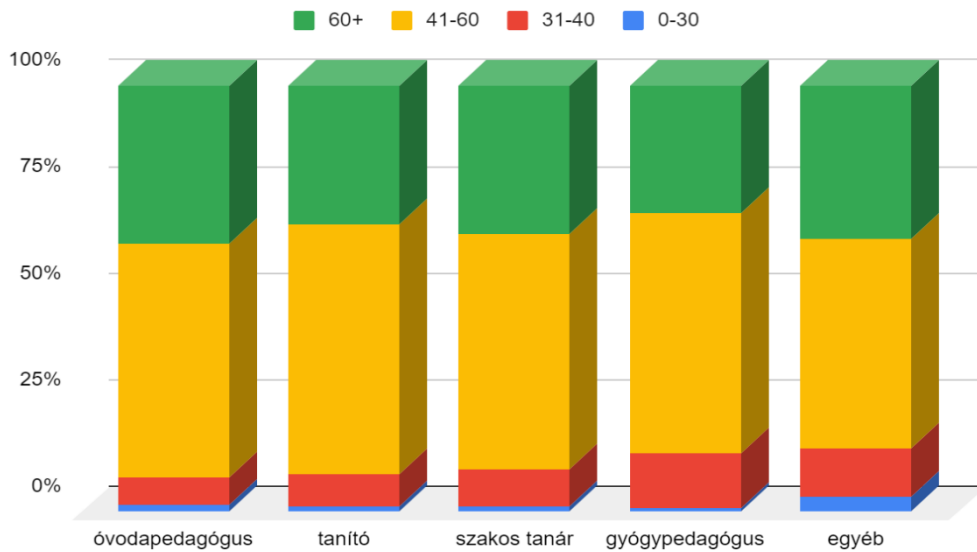

A leggyakrabban előforduló szám a terhelésben az 53, tehát a legtöbben 53 órát dolgoznak egy héten a pedagógusok közül (155 fő). A középérték, ahol az eloszlás fele van 55-nél helyezkedik el, az átlag eggyel felette van 56 óránál. A minimum a heti 8 óra, a maximum a heti 86. A szórás 12,7, tehát az adatok átlagosan ennyivel térnek el az átlagtól, azaz 56-tól.

A nők átlagos terhelése heti 56 óra, a férfiaké heti 53 óra.

A teljes órákban mért terhelést a következő táblázat szemlélteti a legjobban. Érdemes a sárgával jelölt részeket alaposabban szemügyre venni a harmadik oszlopban helyezkednek el azok, akik heti 40 óránál többet, de 60 óránál kevesebbet dolgoznak. A kollégiumot leszámítva minden intézménytípusban nagyobb az arányuk mint 50%. Az átlagokat nézve is látható, hogy minden intézménytípusban heti 50 óránál többet dolgoznak a közoktatásban. A készségfejlesztők, a pedagógiai szakmai szolgálatot és az egyéb kategóriákban dolgozók adatait nem tudtuk figyelembe venni, mert a kapott információk nem voltak alkalmasak a munkaterhelésükről átfogó kép alkotására.

	Terhelés lebontva oktatási intézményekre				Átlag	Total
	0-30	31-40	41-60	60+		
óvoda	7	26	222	153	57,25	408
	1,70%	6,40%	54,40%	37,50%		100,00%
általános iskola	25	195	1352	788	55,93	2360
	1,10%	8,30%	57,30%	33,40%		100,00%
alapfokú művészeti iskola	8	11	38	16	50,95	73
	11,00%	15,10%	52,10%	21,90%		100,00%
gimnázium	7	38	281	189	56,55	515
	1,40%	7,40%	54,60%	36,70%		100,00%
szakgimnázium	4	46	259	181	56,95	490
	0,80%	9,40%	52,90%	36,90%		100,00%
szakközépiskola	0	10	75	43	56,68	128
	0,00%	7,80%	58,60%	33,60%		100,00%
szakiskola	1	2	13	6	53,64	22
	4,50%	9,10%	59,10%	27,30%		100,00%
kollégium	3	5	11	11	53,2	30
	10,00%	16,70%	36,70%	36,70%		100,00%
gyógynevelési pedagógiai intézmény	2	17	91	51	55,08	161
	1,20%	10,60%	56,50%	31,70%		100,00%
pedagógiai szakszolgálat	1	12	34	18	52,78	65
	1,50%	18,50%	52,30%	27,70%		100,00%
total	58	365	2394	1464	56,06	4281
	1,40%	8,50%	55,90%	34,20%		100,00%

Alább látható a teljes terhelés megoszlása a településekre vetítve. A táblázat legérdekesebb adata szerint a fővárosban a legnagyobb azoknak az aránya, akik heti 60 munkaóránál is többet dolgoznak.

Terhelés a település nagysága szerint						
	0-30	31-40	41-60	60+	total	Átlag
főváros	4	56	357	261	678	57,38
	0,60%	8,30%	52,70%	38,50%	100,00%	
megyeszékhely	26	106	720	428	1280	55,41
	2,00%	8,30%	56,30%	33,40%	100,00%	
város	25	157	927	571	1680	56,04
	1,50%	9,30%	55,20%	34,00%	100,00%	
község	3	46	390	204	643	56,02
	0,50%	7,20%	60,70%	31,70%	100,00%	
total	58	365	2394	1464	4281	56,06
	1,40%	8,50%	55,90%	34,20%	100,00%	

Az alábbi két táblázat az oktatással lekötött órákat és a helyettesítéseket egyben mutatja. (Itt egy óra 45 percnek értendő.) Jól látszik, hogy a pedagógusok idejének nagy részét nem a hagyományos értelemben vett oktatás, hanem egyéb teendők veszik el.

A terhelés lebontva az életpálya besorolása szerint:

	Heti munkaterhelés				Total
	0-30	31-40	41-60	60+	
gyakornok	5 3,20%	13 8,40%	84 54,20%	53 34,20%	155 100,00%
pedagógus I	31 1,40%	210 9,40%	1297 57,80%	705 31,40%	2243 100,00%
pedagógus II	17 1,10%	106 7,00%	840 55,60%	547 36,20%	1510 100,00%
mesterpedagógus	5 1,40%	36 9,80%	171 46,30%	157 42,50%	369 100,00%
kutatótanár	0 0,00%	0 0,00%	2 50,00%	2 50,00%	4 100,00%

Jól látható, hogy mindenhol 40 óra feletti a munkaterhelés, és a magasabb fokozatokban növekszik a 60 óra feletti munkaterhelés.

A következő ábra az életpályamodell szerinti megoszlást mutatja a terhelés dimenziójában:

	Heti munkaterhelés a pályán töltött évek szerint				
	0-30	31-40	41-60	60+	Total
0-2	3 2,10%	13 9,30%	84 60,00%	40 28,60%	140 100,00%
3-5	8 2,90%	28 10,00%	149 53,40%	94 33,70%	279 100,00%
6-8	3 1,20%	37 15,00%	127 51,40%	80 32,40%	247 100,00%
9-11	4 1,30%	31 10,10%	171 55,90%	100 32,70%	306 100,00%
12-14	2 0,70%	23 8,30%	165 59,40%	88 31,70%	278 100,00%
15-17	5 1,80%	23 8,40%	148 54,00%	98 35,80%	274 100,00%
18-20	3	21	177	103	304

Heti munkaterhelés a pályán töltött évek szerint					
	1,00%	6,90%	58,20%	33,90%	100,00%
21-23	2	26	131	87	246
	0,80%	10,60%	53,30%	35,40%	100,00%
24-26	1	33	187	112	333
	0,30%	9,90%	56,20%	33,60%	100,00%
27-29	5	27	186	120	338
	1,50%	8,00%	55,00%	35,50%	100,00%
30-32	6	28	232	142	408
	1,50%	6,90%	56,90%	34,80%	100,00%
33-35	7	24	250	153	434
	1,60%	5,50%	57,60%	35,30%	100,00%
36-38	5	29	229	144	407
	1,20%	7,10%	56,30%	35,40%	100,00%
39-41	1	14	135	82	232
	0,40%	6,00%	58,20%	35,30%	100,00%
42-44	3	8	23	21	55
	5,50%	14,50%	41,80%	38,20%	100,00%

Ezen az ábrán látszólag nincs semmiféle összefüggés a pedagógusok túlmunkája és a pályán töltött évek között, kisebb különbségeket leszámítva minden kategóriában egyformán sokat dolgoznak. Arra számoltunk, hogy a pályakezdők (0-2 év) munkaterhelése alacsonyabb lesz, mivel heti 20 óra a tanítással lekötött munkaidejük, ennek ellenére 89%-uk 40 óránál többet dolgozik. Itt némi ellentmondás mutatkozik a gyakoronokok és a 0-2 éve pályán lévők száma és válaszadók száma között, mivel elvileg ennek a két értéknek azonosnak kellene lenni.

	0-30	31-40	41-60	60+	Total
több telephelyen dolgozik	11	59	270	218	558
	2,00%	10,60%	48,40%	39,10%	100,00%
egy telephelyen dolgozik	47	306	2124	1246	3723
	1,30%	8,20%	57,10%	33,50%	100,00%

Akik több telephelyen/intézményben folytatnak munkát, nagyobb arányban dolgoztak 60 óránál többet, mint akik csak egy helyen. Ha összesítjük, hány pedagógus dolgozik többet 40 óránál (beleértve a 60 óránál is többet dolgozókat is) látható, hogy a több telephelyen jelenlévőknek a 87,5%-a, az egy telephelyen dolgozóknak pedig a

90,6%-az, akit érinti a 40 óra feletti heti munkaidő. Ez az érték is várakozásainkkal ellentétes volt, mi arra számoltunk, hogy aki utazó pedagógus (több telephelyen dolgozik), annak sokkal magasabb lesz a heti munkaterhelése. Úgy látszik, hogy van egy határ, ami felett a pedagógusok már nem hajlandók vagy nem képesek többet dolgozni.

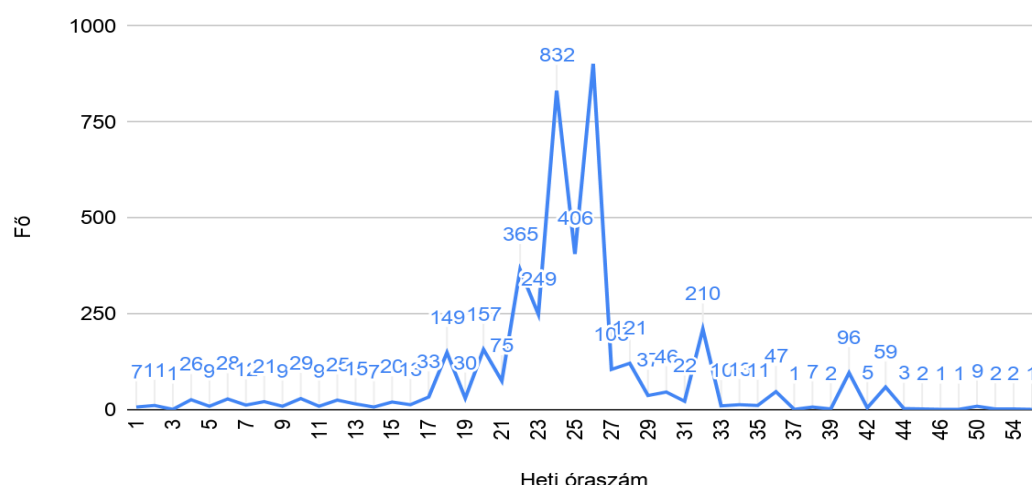
A kitöltők 10,5%-a utazó pedagógus, ők átlagosan hetente 4 órát töltenek utazással, több település között ingáznak.

Tanítással töltött órák átlaga településtípusonként		
Településtípus	Fő	Átlag
Főváros	674	24,59
Megyeszékhely	1271	25,58
Város	1664	26,21
Község	641	25,89
Összesen	4250	25,72

Látható, hogy a tanítással lekötött órák száma (a tantárgyfelosztásban szereplő órák és a helyettesítések összege) településtípusonként nem mutatnak nagy eltérést. Érdekes elem, hogy a várakozásokkal ellentétben a nem a községekben és a fővárosban lett a legmagasabb a tanítással töltött órák száma, vagyis nem ott, ahol a legnagyobb mérvű pedagógushiány mutatkozik.

Oktatással töltött órák száma intézménytípusonként		
Intézménytípusok	Fő	Átlagos heti óraszám
Óvoda	401	32,69
Általános iskola	2350	25,23
Alapfokú művészeti iskola	72	23,24
Gimnázium	511	24,39
Szakközépiskola	483	25,25
Szakközépiskola	127	26,58
Szakiskola	22	26,77
Kollégium	29	26,48
Készségfejlesztő iskola	13	25,08
Gyógypedagógiai intézmény	161	23,11
Pedagógiai szakszolgálat	65	21,77
Pedagógiai szakmai szolgáltatások	1	23
Egyéb	15	23,6
Összesen	4250	25,72

Az oktatással lekötött órák száma a helyettesítések nélkül

A fent látható diagram és alul látható táblázatok segítenek szemléltetni, hány órát töltenek a pedagógusok oktatással helyettesítések nélkül intézményekre és településekre bontva egyaránt. Ha csupán az oktatási órákat vizsgáljuk, akkor átlagosan 25 tanórát oktat egy pedagógus hetente (kerekítve 24,61-ről). A legnagyobb tanóra terhelés helyettesítések nélkül a jogszabályi előírások következtében az óvodákra jellemző 32 tanóra. A szakközépiskolákban és a szakiskolákban az átlagtól magasabb az oktatással töltött órák száma. Ezen intézménytípusokban a leggyengébb a tanulói teljesítmények, odajár a legtöbb problémás gyermek, ugyan azon díjazásért. Ezek az értékek nincsenek átváltva egész órákra, hanem az e-krétába beírt adatokat tükrözi.

Oktatással töltött órák száma intézménytípusonként		
Intézménytípusok	Fő	Átlagos heti óraszám
Óvoda	401	32,69
Általános iskola	2350	25,23
Alapfokú művészeti iskola	72	23,24
Gimnázium	511	24,39
Szakgimnázium	483	25,25
Szakközépiskola	127	26,58
Szakiskola	22	26,77
Kollégium	29	26,48
Készségfejlesztő iskola	13	25,08
Gyógypedagógiai intézmény	161	23,11
Pedagógiai szakszolgálat	65	21,77
Pedagógiai szakmai szolgáltatások	1	23
Egyéb	15	23,6

Összesen	4250	25,72
Átlagos tanóramennyiség településtípusonként		
Településtípus	Fő	Átlag
Főváros	676	23,43
Megyeszékhely	1276	24,54
Város	1669	25,11
Község	643	24,7
Összesen	4264	24,61

Azonos arányokat mutat a tanítással lekötött érték, illetve a munkaterhelés a település típusok vizsgálata során. Ami azt jelzi számunkra, hogy a tanításon kívüli pluszfeladatok nem növelik jelentősen a kistelepülésen dolgozók munkaterhét. Elvesztették a „lámpás szerepét” községekben, a helyi közösség életben a pedagógusok? További vizsgálatot igényelne, hogy ennek okait feltárjuk. Kiderülhetne, köszönhető-e ez annak, hogy egyre több pedagógus utazik ki a környékbéli városból a falvakba, és életvitelük elszakadt a helyi közösségtől? Vagy az államosítás miatt az iskola szerepe csökkent a helyi közösségi életben? Vagy mindkettő együttes hatása miatt nem magasabb a községekben a tanítással le nem kötött munkaidő a községekben, mint a városokban?

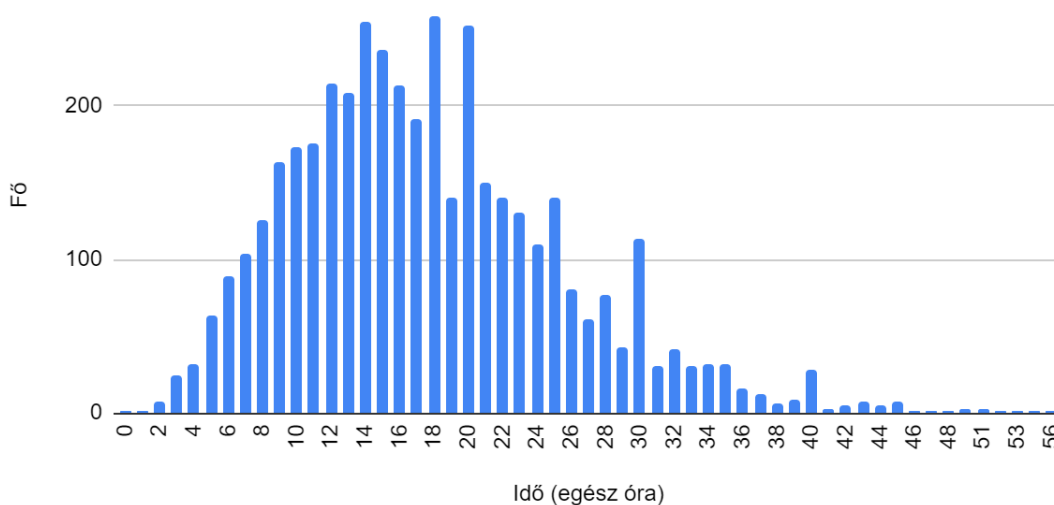
Érdeemes vizsgálnunk azt is, hogy milyen egyéb feladatokat látnak el az oktatók (adminisztratív tevékenységek, dolgozatértékelések). Ezt szemlélteti a következő táblázat a különböző intézménytípusok esetében.

Intézménytípus		Hetente mennyi időt fordít a más-napi tanítás előkészítésére?	Hetente mennyi időt fordít tanulói munkák értékelésére?	Hetente átlagosan mennyi időt fordít adminisztratív tevékenységekre?
Óvoda	Fő	406	408	407
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	5,7	1,54	5,62
Általános iskola	Fő	2352	2360	2353
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	8,91	4,75	4,59
Alapfokú művészeti	Fő	72	73	72
	Átlagosan a tevékenységre	7,15	2,96	3,65

Intézménytípus		Hetente mennyi időt fordít a más-napi tanítás előkészítésére?	Hetente mennyi időt fordít tanulói munkák értékelésére?	Hetente átlagosan mennyi időt fordít adminisztratív tevékenységekre?
iskola	fordított órák száma			
Gimnázium	Fő	514	511	513
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	9,48	6,25	3,91
Szakgimnázium	Fő	490	490	488
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	8,6	5,28	4,39
Szakközépiskola	Fő	127	127	128
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	7,69	4,66	4,77
Szakiskola	Fő	22	22	20
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	7,82	3,41	4,6
Kollégium	Fő	30	30	30
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	6,7	2,57	5
Készségfejlesztő iskola	Fő	13	13	13
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	8,15	2,38	4,69
Gyógy-pedagógiai intézmény	Fő	161	161	160
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	9,09	2,37	5,31
Pedagógiai szakszolgálat	Fő	65	65	65
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	7,48	3,6	6,45
Pedagógiai	Fő	1	1	1

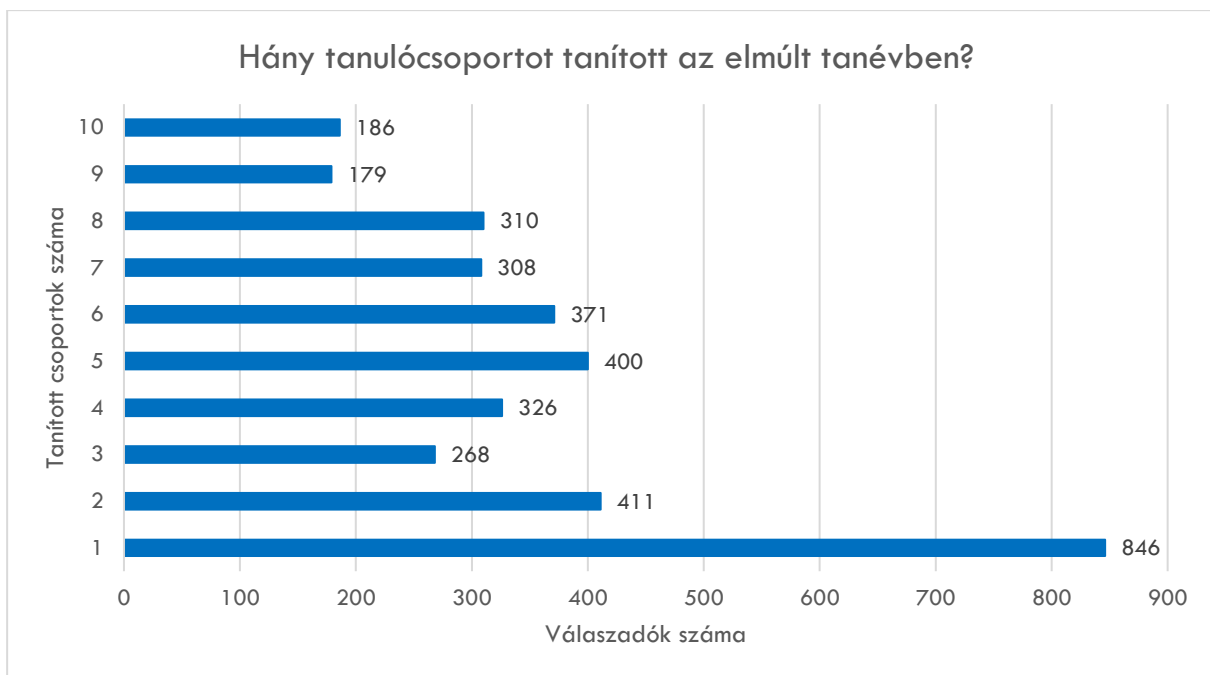
Intézménytípus		Hetente mennyi időt fordít a másnapi tanítás előkészítésére?	Hetente mennyi időt fordít tanulói munkák értékelésére?	Hetente átlagosan mennyi időt fordít adminisztratív tevékenységekre?
szakmai szolgáltatások	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	8	0	15
Egyéb	Fő	15	15	15
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	7,13	2,73	4
Összesen	Fő	4268	4276	4265
	Átlagosan a tevékenységre fordított órák száma	8,53	4,51	4,63

Adminisztrációra, tanulói munkák értékelésére,
másnapi tanításra való felkészülésre fordított munkaórák összege

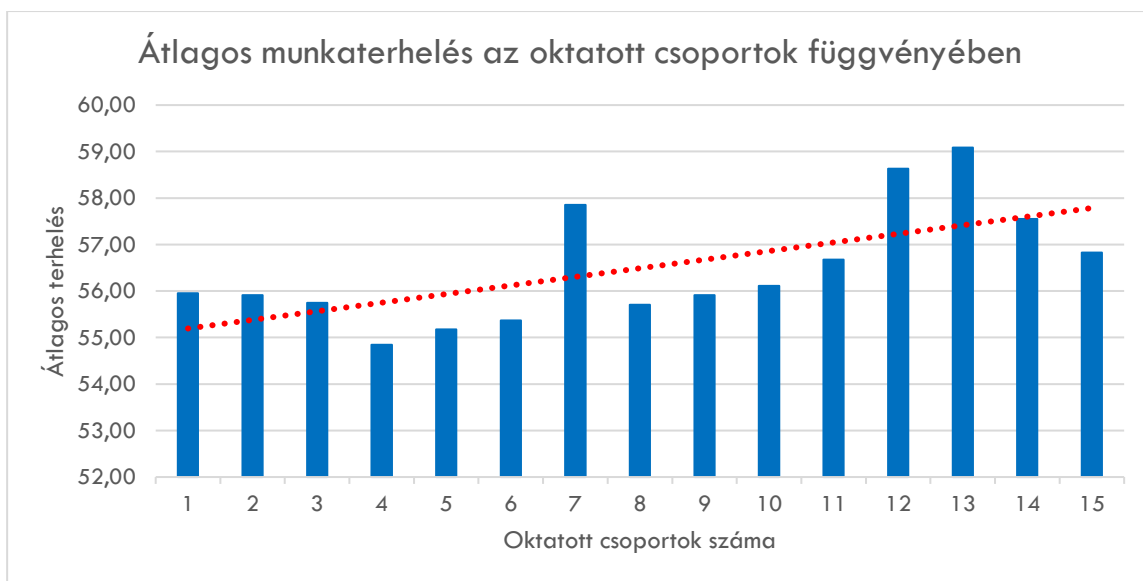

A tanítás mellett ez az a három tevékenység, amely nagyon magas arányban részesedik a munkaterhelésből. Az adminisztrációra fordított idő nagyon magas, és nem mutat nagy szórást.

Érdeemes megvizsgálni, hogy az érintett pedagógus hány iskolai vagy óvodai csoportot oktató.

Az alábbi ábrán látható, hogy a csoportok mennyiségének növekedése növeli az átlagos munkaterhelést is, ezt szemlélteti a pirossal jelölt trendvonal is.

A nemzetközi mérések egyértelműen kimutatták, hogy minél több csoportban tanít egy pedagógus, annál nagyobb a munkaterhelése, ezzel teljesen azonos tendenciát mutat a mi mérésünk is. Átlagban 5,8 csoportban tanít egy pedagógus, de figyelembe kell venni, hogy a válaszadók 20%-a csak egy csoportban tanít.

Az alábbi táblázat összesíti, hogy melyek azok a plusztevékenységek, amik opcionálisak vagy a munkáltató által előírtak, és kapnak érte órakedvezményt. Az előírt órakedvezmény némileg megkönnyíti az oktató/nevelő munkát, mert tehermentesíti az érintett néhány kötöttebb tanórától, de ennek a mértéke nem minden esetben arányos

a befektetett energiával. A második táblázat hasonló változókat mutat be, de ebben az esetben a kitöltő nem kap érte órakedvezményt.

Mely tevékenységekért kapott órakedvezményt az elmúlt tanév során?		
Tevékenységek	Fő	Igennel válaszolók aránya
Intézményvezetőként	70	2,60%
Intézményvezető helyettesként	105	3,80%
Tagintézményvezetőként	40	1,50%
Tagintézményvezető helyettesként	14	0,50%
Intézményegységvezetőként	14	0,50%
Munkaközösség-vezetői tevékenységhez kötődően	688	25,20%
Tagozatvezetőként	6	0,20%
Gyakorlatioktatásvezetőjeként	10	0,40%
Osztályfőnöki tevékenységért	1832	67,10%
Gyermek- és ifjúságvédelmi felelősként	19	0,70%
Minőségbiztosítási munkatársként	9	0,30%
Könyvtáros-tanári (tanítói) tevékenységért	7	0,30%
Közalkalmazotti Tanács elnökeként	17	0,60%
Közalkalmazotti Tanács tagjaként	24	0,90%
Szakképzéshez kötődően	5	0,20%
Diákönkormányzat munkáját segítő pedagógusként	102	3,70%
Szakszervezeti alapszervezeti tevékenységért	169	6,20%
Valamely ösztöndíj-programban részt vevő tanuló mentorálásáért	2	0,10%
Gyakornok vagy tanárjelölt mentorálásáért	12	0,40%
Szabadidő szervezőjeként	7	0,30%
Szakértőként	131	4,80%
Szaktanácsadóként	52	1,90%
Mesterpedagógus, fejlesztő innovátorként	6	0,20%
Rendszergazdaként	4	0,10%
Egyéb	143	5,20%

Melyek azok a tevékenységek, amelyeket elvégzett, de nem kapott értük órakedvezményt?		
Tevékenységek, amelyekért nem kapott órakedvezményt	Fő	Igennel válaszoló aránya
Osztályfőnöki tevékenység	464	17,60%
Munkaközösségi tevékenység	210	8,00%
Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős	144	5,50%
Minőségbiztosítási munkatárs	227	8,60%
Könyvtáros-tanári (tanítói) tevékenység	41	1,60%
Közalkalmazotti Tanács elnöke	80	3,00%
Közalkalmazotti Tanács tagja	75	2,80%
Tagozatvezető	13	0,50%
Szakképzéshez kötődő tevékenység	145	5,50%
Diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus	76	2,90%
Szakszervezeti vezetői (alapszervezeti, települési, járási) tevékenység	131	5,00%
Valamely ösztöndíj-programban részt vevő tanuló mentorálása	72	2,70%
Gyakornok vagy tanárjelölt mentorálása	370	14,00%
DSK	44	1,70%
Tehetséggondozás	976	37,00%
Szakkör	428	16,20%
Felzárkóztatás	827	31,40%
Gyógypedagógiai, pszichológiai foglalkozás	66	2,50%
Szabadidős szervező	444	16,80%
Projektvezető	119	4,50%
Projektet megvalósító pedagógus	422	16,00%
Rendszergazda	51	1,90%
Egyéb	206	7,80%

Az oktatómunka sok olyan tevékenységgel is jár, amelyeket nehéz számszerűsíteni és csak esetlegesen. Igyekeztünk ezeket is vizsgálni, hogy teljesebb képet kapjunk. A következő táblázatban láthatók azok a feladatok, amelyeket éves szintre bontva kérünk a kitöltőktől mivel nem szükséges, hogy egy pedagógus heti rendszerességgel foglalkozzon velük. A nemzetközi mérésekben ezen tevékenységek kevésbé kaptak hangsúlyt. Ebben a körben jelentkezik egy jelentős munkateher többlet. Kiemelkedik az intézményi értekezletek, egyeztetések és a szülőkkel való kapcsolattartás, de magas értéket mutat a kirándulások szervezése és az önképzés is.

Évente átlagosan hány órát vesznek igénybe az alábbi tevékenységek?			
Intézményi értekezletek, szakmai egyeztetések	72,27	Osztálykirándulások	10,12
Tehetséggondozás	7,35	Családlátogatások	0,87
Tanulók felzárkóztatása	5,12	Szülői értekezletek, fogadóórák	25,22
Tanulók szabadidős tevékenysége	6,3	Ünnepi műsorok készítése	3,34
Tanulmányi kirándulások	6,61	Tanulók versenyre való felkészítése	2,82
Szakmai napok, bemutató foglalkozások	2,42	Diákönkormányzati rendezvényeken való közreműködés	0,81
Minőségbiztosítási, ellenőrzési feladatok	1,68	Oktatási helyszín dekorációja	3,03
Mentorálás	1,51	Szakmai fejlesztés	4,9
Portfolió készítése	6,11	Önfejlesztés, önképzés	11,33
Projektcélok megvalósítása	2,27		

Az alábbi táblázatból kiderül, hogy az esetek túlnyomó részében (82,7%) semmilyen formában nem térült meg a többletmunka az oktatók számára.

A többletmunkát milyen formában honorálta az intézményvezető?		
Honorárium jellege	Fő	Százalék
Többletmunkámért pénzbeli juttatást kaptam	257	6
Lecsúsztottam	270	6,3
Semmilyen formában nem honorálták	3541	82,7
Bizonytalan volt a honorálás formája, mértéke és gyakorisága	83	1,9
Szóbeli vagy írásbeli köszönet, dicséret	35	0,8
Nem volt többletmunka	95	2,2

Mivel kreatív tevékenységet folytatnak és az ifjúsággal foglalkoznak a tanárok így időről időre nekik is meg kell újulni, ismerniük kell az aktuális szakmai trendeket. Az alábbi két táblázat mutatja, hogy mennyi időt vesz igénybe a szakmai önfejlesztés,

ha továbbképzésen vagy ha felsőoktatásban történik. A kitöltők 8,3%-a nyilatkozta, hogy járt valamilyen felsőoktatási képzésre, ők átlagosan hetente 9,56 órát töltöttek ezzel kapcsolatos tevékenységekkel.

Továbbképzések száma és óraszama intézménytípusra lebontva		
Intézménytípus	Továbbképzések átlagos száma	Továbbképzések átlagos óraszama
Óvoda	2,55	39,82
Általános iskola	2,84	54,27
Alapfokú művészeti iskola	2,39	43,51
Gimnázium	2,26	43,55
Szakgimnázium	1,98	34,19
Szakközépiskola	2,13	33,81
Szakiskola	2,31	40,14
Kollégium	2,53	35,67
Készségfejlesztő iskola	2	35,46
Gyógypedagógiai intézmény	2,74	52,38
Pedagógiai szakszolgálat	2,39	55,69
Pedagógiai szakmai szolgáltatások	5	75
Egyéb	2,75	55,67
Összesen	2,59	48,21

Azoknak az aránya iskolatípusonként, akik az elmúlt tanévben tanultak valamilyen felsőoktatási intézményben a munkájuk mellett					
	Óvoda	Általános iskola	Alapfokú művészeti iskola	Gimnázium	Pedagógiai szakszolgálat
Igen	36	176	9	36	12
	8,80%	7,50%	12,30%	7,00%	18,50%
Nem	372	2184	64	479	53
	91,20%	92,50%	87,70%	93,00%	81,50%
	Szakgimnázium	Szakközépiskola	Szakiskola	Gyógypedagógiai intézmény	Kollégium
Igen	38	18	0	21	2
	7,80%	14,10%	0,00%	13,00%	6,70%
Nem	452	110	22	140	28
	92,20%	85,90%	100,00%	87,00%	93,30%

Ezenfelül egy oktató átlagosan 2,68 órát tölt hetente szakmai folyóiratok olvasásával, 2,84 órát közösségi levelezéssel, szakmai szervezetekkel és szülőkkel. Kis része a válaszadóknak (389 fő) oktat esti vagy levelező tagozaton átlagosan heti 5,97 órát. Lényegesen többen vállalnak munkát a szakterületükön kívül, 946 fő nyilatkozta, hogy vállal másodállást nem oktatási területen, ez átlagosan 7,98 órát vesz igénybe egy héten. A legnépszerűbb kereset kiegészítési lehetőség a magánoktatás, 1116 fő nyilatkozta, hogy magántanítványokat is fogad, ez a tevékenység heti 4,37 órát vesz igénybe. A válaszadók több mint 50%-a más kereseti forrással is rendelkezik az iskolai oktatáson kívül.

Évente hány órát tölt az adott tevékenységekkel?			
Tevékenységkategoría	A tevékenységgel töltött átlagos idő évente órában megadva	Tevékenységkategoría	A tevékenységgel töltött átlagos idő évente órában megadva
Helyi pedagógiai program, helyi tanterv, szakmai program készítése	11,25	Részvétel szakmai pályázat írásában vagy megvalósításában	6,249
Nevelési program/terv készítése	0,188	Részvétel az iskola és óvoda helyi dokumentumai (szmsz, házirend, stb.) írásában	2,24
Tanmenetek, tematikus tervek készítése	1,098	Intézményi projektek, témahetek, témanapok	0,581
Szaktanácsadói feladat ellátása	0,972	Tantárgyfelosztás, órarend készítése	0,549
Szakmai vizsgáztatás	4,512	Szakmai publikáció	1,647
Vizsgaelnöki feladatok ellátása	0,782	Helyi médiában intézményi eseményről híradás	0,687
Középszintű érettségi vizsgáztatás	1,258	Intézményi honlap kezelése	13,4
Emelt szintű érettségi vizsgáztatás	1,916	Tankönyvírás, taneszköz-fejlesztés	1,781
Intézményi minőségfejlesztés	4,17	Egyéb	1,01

Ezenfelül 1380 fő jelölte meg, hogy szakértő, szaktanácsadó, ez 32,23% százaléka a kitöltőknek. Átlagosan 3,62 órát készültek tanfelügyeletre, 3,02 órát minősítésekre és 3,05 órát a szaktanácsadásokra hetente.

Az utazás, habár nem a munkaidő része, jelentősen csökkentheti a teljesítményt, ha túl nagy távolságokat érint és sok időt vesz igénybe. Az utazásra fordított idő településekre lebontott átlagát az alábbi táblázatban láthatjuk.

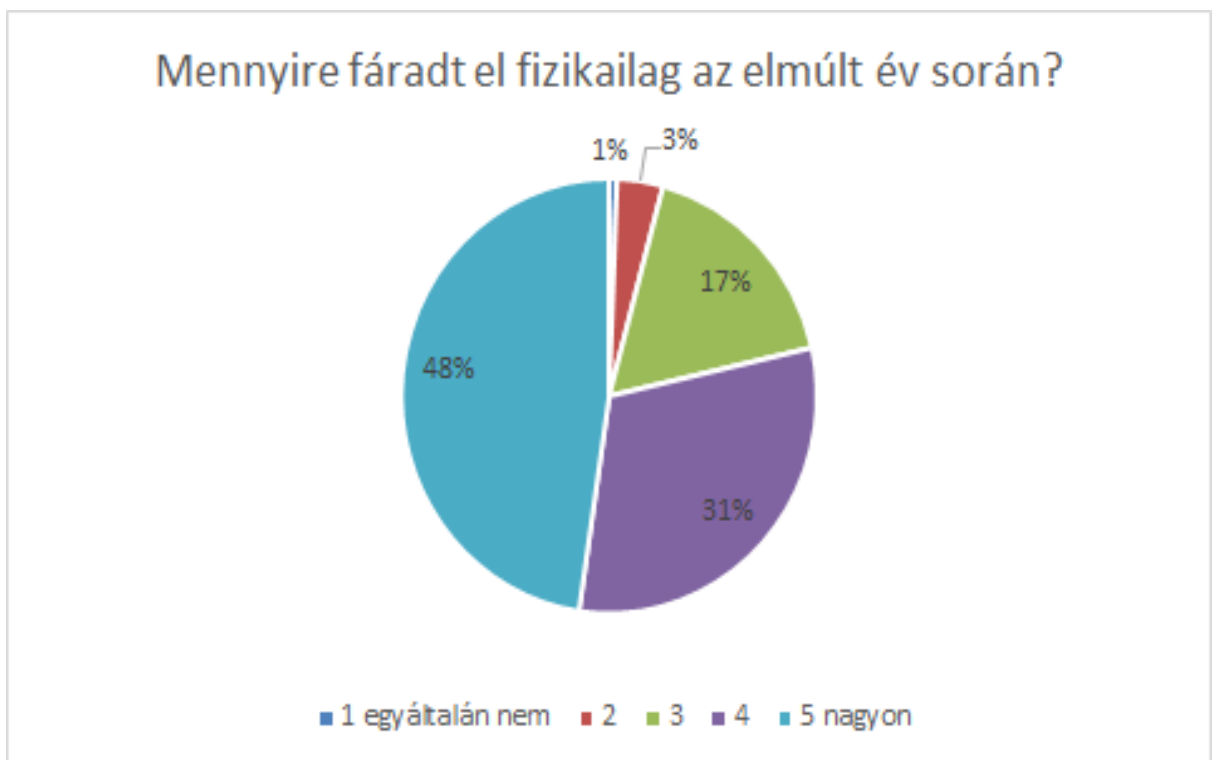
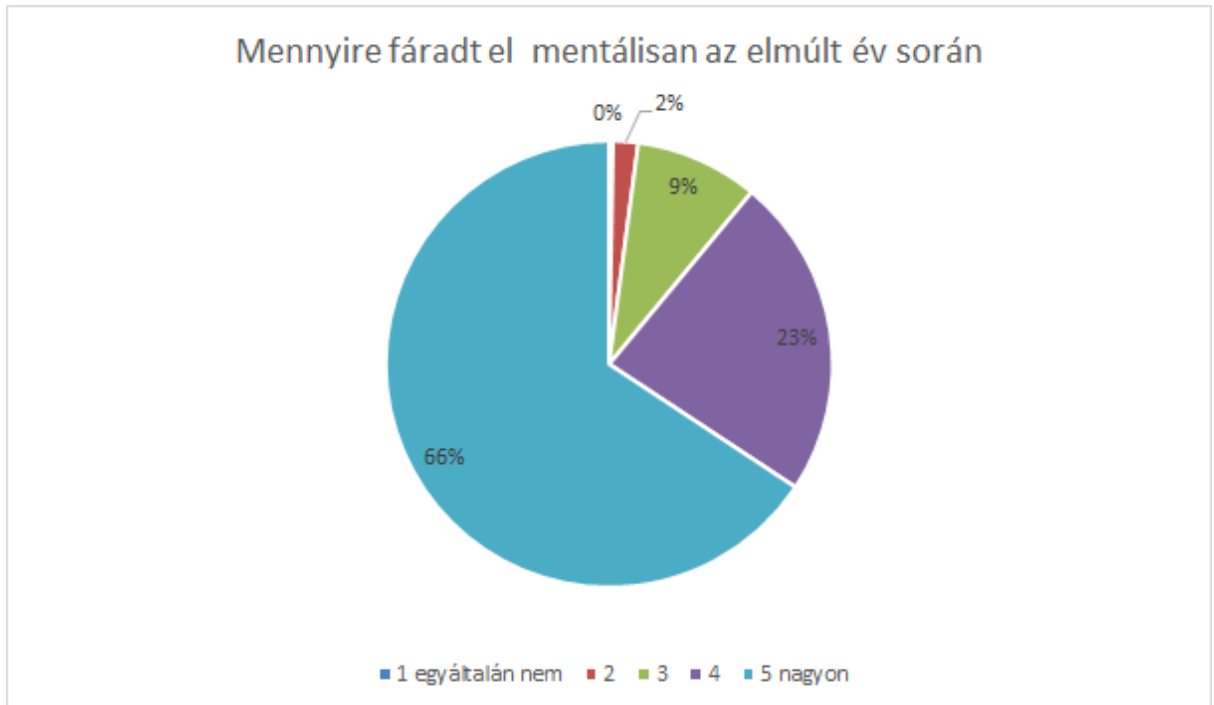
Átlagosan hány órát ingázik a lakóhelye és a munkahelye között?		
Településtípus	Fő	Átlag
Főváros	652	5,73
Megyeszékhely	1228	3,65
Város	1587	2,73
Község	609	3
Összesen	4076	3,53

A mentális és fizikai egészség munkakörtől függetlenül nagyon jelentős tényezője az emberi létnek. Minket elsősorban az érdekelt, hogy a pedagógusi munka milyen hatást vált ki ezeken a területeken. Az alábbi két ábra település és intézmény szerinti bontásban különíti el a foglalkozási ártalom által előidézett orvos látogatásokat az egyéb okra visszavezethetőektől. A válaszadók átlagosan 5,37 napot töltöttek táppénzen, ebből átlagosan 0,74 nap volt az, amelyet gyermekük miatt. Ez az érték valamivel alacsonyabb még mindig, mint az országos átlag (5,8 nap)

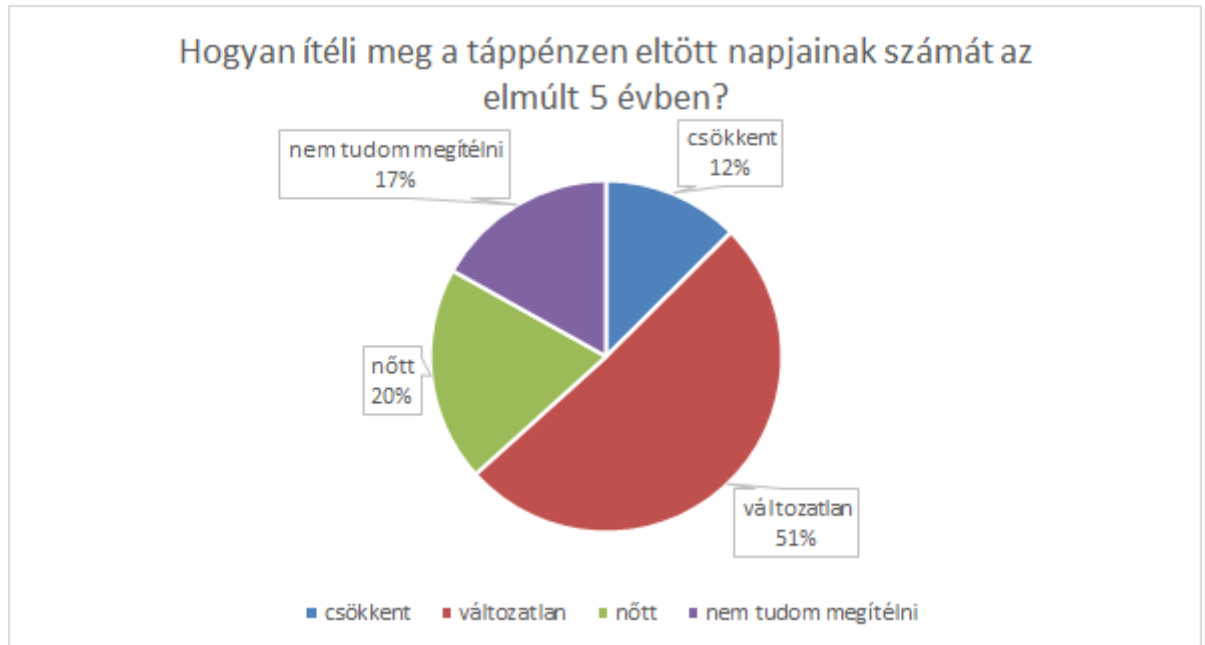
		Hányszor volt orvosnál?	Ebből hány eset a munkahelyi ártalom következménye?	Hány napot töltött táppénzen?
Főváros	Fő	678	678	678
	Átlag	4,07	1,82	6
Megyeszékhely	Fő	1280	1280	1280
	Átlag	3,45	1,6	5,19
Város	Fő	1680	1680	1680
	Átlag	3,22	1,48	5,43
Község	Fő	643	643	643
	Átlag	3,48	1,48	4,88
Összesen	Fő	4281	4281	4281
	Átlag	3,46	1,57	5,37

		Hányszor volt orvosnál?	Ebből hány eset a munkahelyi ártalom következménye?	Hány napot töltött táppénzen?
Óvoda	Fő	408	408	408
	Átlag	3,5	1,91	4,67
Általános iskola	Fő	2360	2360	2360
	Átlag	3,46	1,6	5,51
Alapfokú művészeti iskola	Fő	73	73	73
	Átlag	3,47	1,52	4,16
Gimnázium	Fő	515	515	515
	Átlag	3,53	1,44	5
Szakgimnázium	Fő	490	490	490
	Átlag	3,08	1,26	4,71
Szakközépiskola	Fő	128	128	128
	Átlag	3,84	1,61	6,51
Szakiskola	Fő	22	22	22
	Átlag	3,64	1,27	8
Kollégium	Fő	30	30	30
	Átlag	4	1,7	2,93
Készségfejlesztő iskola	Fő	13	13	13
	Átlag	4,46	1,08	12,38
Gyógypedagógiai intézmény	Fő	161	161	161
	Átlag	3,61	1,53	6,47
Pedagógiai szakszolgálat	Fő	65	65	65
	Átlag	3,75	1,95	7,09
Pedagógiai szakmai szolgáltatások	Fő	1	1	1
	Átlag	4	1	10
Egyéb	Fő	15	15	15
	Átlag	5	1,87	8,07
Összesen	Fő	4281	4281	4281
	Átlag	3,46	1,57	5,37

A munkahelyi kimerültség is fontos tényező, és esetenként elriaszthatja a munkavállalót. A kutatás során 5-ös Likert-skálán mértük a mentális és fizikai fáradtságot, az eredmények az alábbi két kördiagramon láthatók.

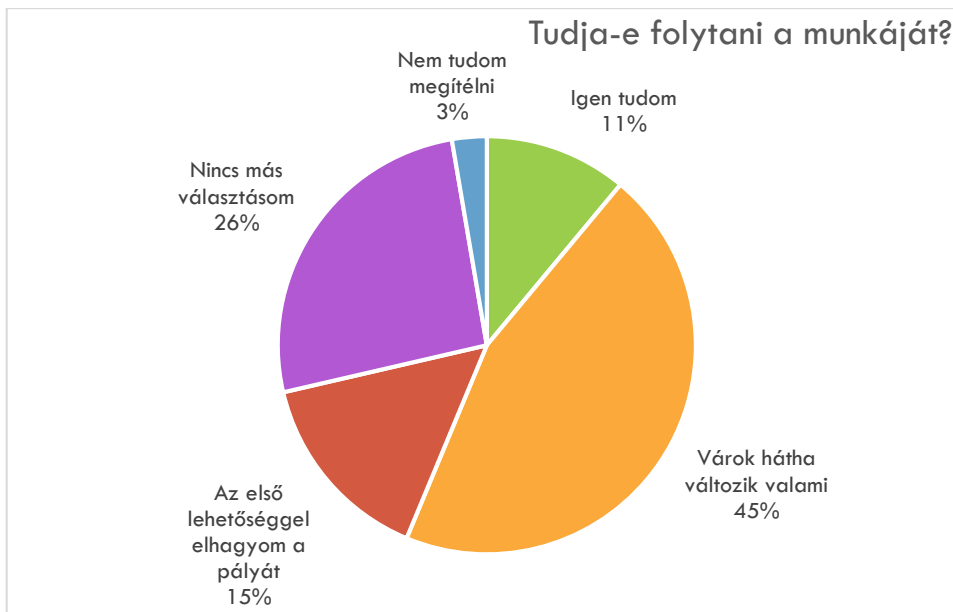

A terhelés nagysága mellett nagyon meglepő, hogy csupán 20% esetében növekedtek a táppénzen eltöltött napok, a többségnél (51%) ez változatlan. Ezt a lentebb látható kördiagram szemlélteti.

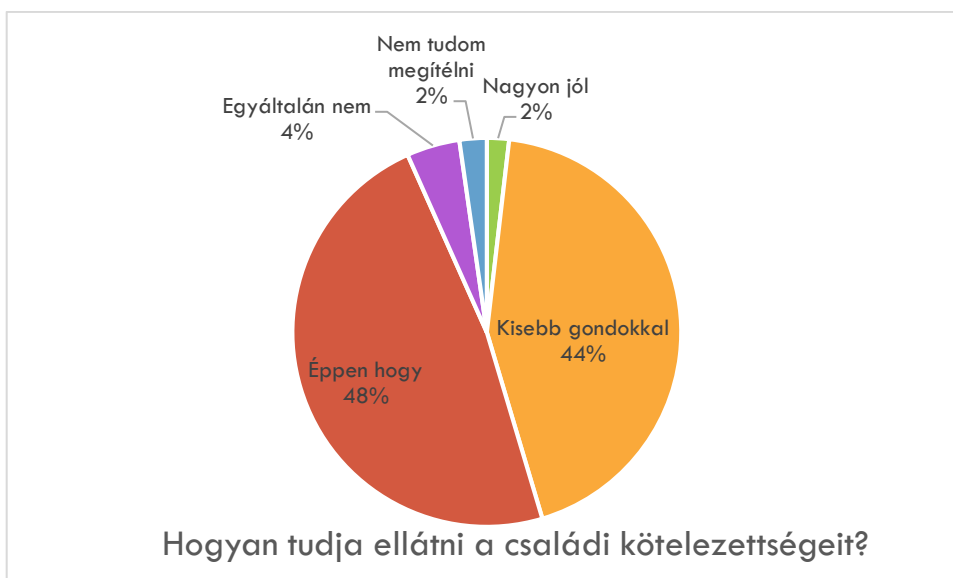

Arra a kérdésünkre, hogy az életpályamodell nyújtotta előmeneteli rendszer megfelelő ellenszolgáltatást nyújt a pedagógusoktól elvárt követelményekkel szemben: a legtöbb válaszadó (77,5%) azt felelte, hogy túl sokat várnak el, túl kevés ellenszolgáltatásért. Ez az igen magas arány számomra a kétségbeesést és motivációvesztést jelzi. Mivel nincs valódi támogató rendszer, amely segítené az oktató, nevelő munkát így sajnos annak minősége romlik, ezt érezhetik az oktatók is. Sokan közülük (76,6%) azt nyilatkozta, hogy jobb minőségű munkát tudna végezni alacsonyabb terheltség mellett. Arra vonatkozóan, hogy tudja-e folytatni a munkáját a jelenlegi terhelés mellett a következő válaszokat kaptuk:

A válaszadók 45%-a kivár még. A „nincs más választásom” (26%) választ adok nagy számban a falusi kisiskolákban tanítók köréből került ki, illetve a nyugdíj előtt állók válaszolták ezt. Nagyon alacsony (11%) azon válaszadók száma, akik változatlan körülmények között tudják folytatni a munkájukat. Az „első lehetőséggel elhagyom a pályát” 15% nyilatkozta. Ez nagyon komoly működési gondot fog okozni az oktatási intézményekben, ha valóban komolyan gondolják ezt a szándékukat. Évente 13-15 ezren jelentkeznek valamilyen pedagógusképzőbe (ennek egy harmada csak az osztatlan tanárképzőre jelentkezők száma), és 5-6000 fő áll munkába a végzett hallgatók közül és csak 3000 fő jut el a minősítővizsgára. Ha ehhez még hozzá számoljuk a 15% pálya elhagyót, akkor nagyon sok iskola fogja elérni a működőképességük. A folyamat egyenes következménye lehet a kisiskolák felszámolása, csoportlétszámok megemelése, pedagógusok tanítással lekötött óraszámának megemelése.

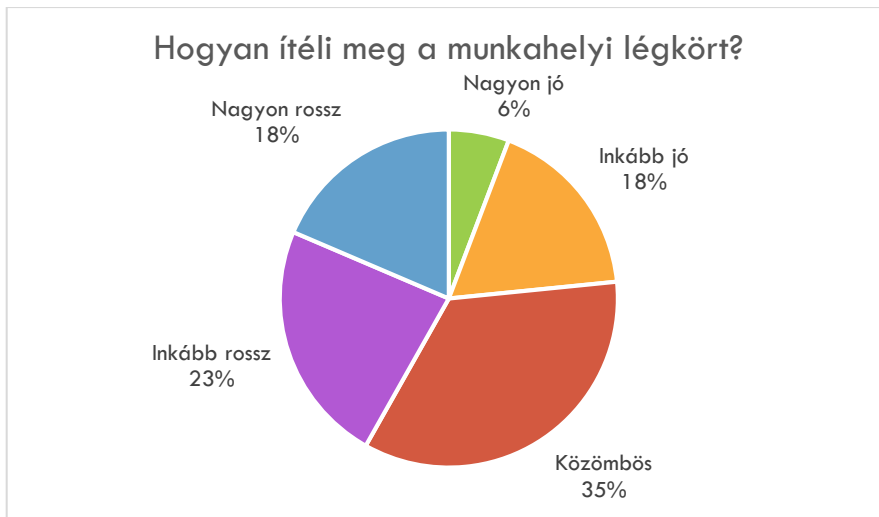

Ez a terhelés nem csupán a munka minőségére és az egyéni egészségre hat, hanem a pedagógus magánéletére is. Arra a kérdésünkre, amely a családi élet és a munkaterhelés kapcsolatát firtatta a legtöbben azt válaszolták, hogy „éppen hogy” (48%) el tudják látni a családi kötelezettségeiket vagy „kisebb gondokkal” (44%). Ezt szemlélteti a következő diagram.

A munkahelyen nem csupán a végzett tevékenység és annak ideje a fontos, hanem, hogy a munkavállaló milyen kollégákkal van körülvéve. Az intézményvezető személye, elfogadottsága is nagymértékben meghatározza milyen a munkahely hangulata. Mivel 2019. szeptemberétől nem számít sem a pedagógusok, sem a szülők, sem az önkormányzat véleménye az intézményvezető kiválasztásánál, ezért a későbbiek során

érdeemes lesz mérni, hogy milyen hatással lesz ez a jogszabályi változás az intézmények légkörére. Egy Likert skála segítségével szeretnénk volna feltérképezni, hogy a pedagógusok milyen munkahelyi légkörrel találkoznak. A legtöbben közömbösen nyilatkoztak és a két szélső értéket az 18 (inkább jó), illetve 23 (inkább rossz) százalékban jelölték meg.

Összefoglalás a szociológus szemével

A felmérésből kiderül, hogy a pedagógusok komoly gondokkal küzdenek, a munkaterhelésük nemzetközi viszonylatban is magas. Elfoglaltságuk nagy részét azonban nem az oktatás teszi ki, hanem a munkavégzés feltételeit megteremtő tevékenységek: önfejlesztő tevékenységek, adminisztráció és az oktatási feladatok menedzsmentje.

Véleményem szerint ennek a munkának a jórészét lehetne csökkenteni, ha optimalizálnák az adminisztrációt és lehetőséget teremtenének támogató személyzet bevonására. Igaz, ez sem mentesítené a szakembereket attól a kutató-fejlesztő munkától, amit azért kell végezniük, hogy reagáljanak az új generációk változó igényeire és viselkedésmintáira. Támogatni kell őket a fejlődésben és el kell ismerni munkájuknak eddig láthatatlan részét. A kutatás során sikerült megtalálni a szakma emberibb oldalát is. Néhány intézményben, ahol nem volt megoldható a túlóra honorálása, hivatalos dicséretben részesítették a szorgalmasabb kollégákat. Ez nem az általános gyakorlat része, ahogy azt láthattuk, sok helyen nem megfelelő a munkahelyi légkör.

A probléma megoldása nem csupán az anyagiakban rejlik. A szervezés, vezetés és az önállóság rendkívül fontos részét képezi az oktatásnak. Minden gyerek és minden csoport más. Egy hátrányosabb helyzetű település oktatása összehasonlíthatatlan egy megyeszékhelyével, nem jobb vagy rosszabb, csupán más eszközöket és tudást igényel. Hagyjuk hát oktatóinkra, hogy megismerjék a célcsoportot, és egyedi igényeik szerint alkalmazzák vagy szélesítsék eszköztárukat, mindezt arányos juttatásért cserébe.

Megfelelő oktatás nélkül nem lesz szociális védőháló, egészségügy, sem ipar. A kultúra és a civilizáció első és egyik legfontosabb pillére az oktatás.

Összefoglalás a pedagógus szemével

2013-ban a köznevelés rendszerében bekövetkezett változásokhoz mindenki nagy reményt fűzött. Azt hittük, hogy pezsgést fog hozni a szakmában, és a nyugdíjba vonuló pedagógusok helyét átveszi egy fiatalabb, a XXI. század kihívásaihoz jobban igazodni tudó generáció. Most már tudjuk, a bérek kiszámításának a minimálbérhez történő kötése eltakarta a pedagógusok munkaterheinek növekedését. A szakszervezeteken kívül akkor senki sem gondolta át, hogy a munkaterhek növekedését a béremelés nem tudja elfedni, ráadásul az akkori béremelés elvesztette értékét, miután elszakították a vetítési alapot a minimálbértől. A munkaterhek növekedése, a bérek értékállóságának elvesztése azt eredményezte, hogy egyre kevesebb fiatal választja hivatásául a pedagóguspályát. Ördögi spirálba került az oktatási rendszer. Csökken a pályán lévő pedagógusok száma – amit óraadó pedagógusokkal szépíteni lehet, de a valós problémát nem oldja meg –, ez növeli a munkaterheket, és a csökkenő tanulói létszám ellenére sem tudja feladatait megfelelően ellátni a szakma. A 2008-ban mért 49,5 óráról 56-57 órára emelkedett a heti munkaidő. (A nemzetközi mérések szerint csak 39,1 órát dolgoznak a magyar pedagógusok.) A tanítással lekötött munkaidő 22,5-ről 25-re emelkedett. A másodállást és magántanulókat vállaló pedagógusok száma nem emelkedett jelentősen: 52%-ról 54%-ra. A nem közvetlenül a tanulókkal való foglalkozás, de a tanításhoz köthető tevékenység viszont 12 óráról 17,7 órára nőtt.

2008-ban 8 tanulócsoportban tanított átlagban egy pedagógus, 2019-ben átlagban 6 csoportban (ebbe nem számítottuk bele az óvodapedagógusok által tanított csoportok számát). Annak ellenére, hogy a tanított csoportok száma csökkent, növekedett a munkaterhelés.

Nagyon magas az összes munkaterhelésből a tanítással lekötött munkaidő részesedése. Az ideális 35% alatt lenne – a TALIS jelentésben 54%, a mi mérésünk szerint 46%.

Megállapítottuk, hogy minél magasabb az elért életpálya-fokozat, annál nagyobb a pedagógusok munkaterhelése. Az életkor szerinti megoszlásban nagyon magas a pályakezdők munkaterhe is. A települések között nincs jelentős eltérés, de érdekes tény, hogy ahol a legmagasabb az álláshirdetések száma (főváros, községek), ott nem ugrott meg számottevően a munkaterhelés.

A pedagógusok közérzete nagyon rossz, és a családok évében a családi kötelezettségeiknek egyre nehezebben tudnak eleget tenni a kollégák a jelen körülmények között. A táppénzes napok száma emelkedett az elmúlt 5 évben, de az országos átlagot még nem érte el. Úgy gondoltuk, sokkal több lesz a gyermekek miatt táppénzen töltött napok száma. Az alacsony érték két okra vezethető vissza. Egyre kevesebb a kisgyermekes szülő a pedagógusi pályán, illetve sokan próbálják máshogyan megoldani a gyermekfelügyeletet (nagyszülőre vagy más hozzátartozóra bízják a kicsiket).

A kutatók által 2008-ban megfogalmazott megállapítások sajnos napjainkra sem vesztek semmit az aktualitásukból. Ezt mindenkinek a figyelmébe ajánlom és a

nyomatékosság kedvéért még egyszer idemácsolom, mert kormányok jönnek-mennek, de a pedagóguspálya problémáira nem tudnak megfelelő választ adni a döntéshozók:

- *Az iskola-összevonásokkal létrejött több telephelyes iskolák valójában nem egységes tantestületként működnek, terhelésük nem azonos.*
- *Differenciált bérezés.* A túlterheltség nincsen megfelelően kompenzálva. Ott a legnagyobb a leterheltség, ahol nagy a pedagógushiány. A nehéz körülmények közötti munkavégzés nincs megfelelően támogatva anyagilag.
- *Az iskolavezetés fejlesztése.* „Ahhoz, hogy az igazgató valódi munkáltatóként tudjon működni, mind az ösztönzőrendszer nagyobb rugalmassága, mind az igazgatók menedzseri kompetenciáinak fejlesztése, cselekvési terének bővítése szükséges. Iskolavezetési tréningekre van szükség.”
- További kutatásokra van szükség, hogy a magyar iskolarendszer sokkal hatékonyabb legyen. *A magas tanulói óraszám – alacsony teljesítmény* közötti ellentmondást fel kell oldani. Pedagógusok hozzáadott értékének vizsgálata.
- *A fiatal pályakezdekők helyzetének azonnali javítása.* Magasabb bér, a pályára kerülők alkalmassági szűrése.
- *Az iskolák fizikai környezetének azonnali javítása,* hogy a munkahely szervezeti hatékonysága növekedni tudjon, ezáltal csökkenjenek a pedagógus munkaterhei.
- *Hosszú távon kiszámítható bérezés* alakuljon ki.
- *Nyilvános szakmai elszámoltathatóság* az oktatás minden szintjén.

A felmérésben kapott válaszok további elemzésekre szorulnak, amit erőnkhez mérten folytatni fogunk. Van még mit javítani és pontosítani az elemzéseinken, hogy reprezentatívak legyenek, de azt hiszem és vallom, hogy 4500 válaszadó pedagógus nagyot nem tévedhet.

Ezúton szeretném mindenkinek megköszönni a segítségét! A teljesség igénye nélkül név szerint:

- Szél Krisztiánnak a kérdőív összeállítását,
- Mangó Zoltánnak az online kérdőív megalkotását,
- Nádár Gábornak a felület kezelését,
- dr. Farkas Kolyvek Évának a jogszabályi háttér átültetését,
- László Juditnak és Varga Stellának a nyelvi lektorálást,
- Márfiné Béczi Erikának a tördelést,
- Szabó Zsuzsának és a PSZ vezetésének, hogy lehetőséget adott a kutatás elvégzéséhez,

és végül mindenkinek, aki a kérdőívet kitöltötte és hitt bennünk, hogy meg tudjuk csinálni! KÖSZÖNJÜK!

Fazekas Elek – Totyik Tamás

Melléklet

Online kérdőív

Q 1 Neme

- 1 Nő
- 2 Férfi

Q 2 Hol végzi nevelő-oktató munkáját? TÖBB VÁLASZ IS ADHATÓ!

- 1 Óvodában
- 2 Általános iskolában
- 3 Alapfokú művészeti iskolában
- 4 Gimnáziumban
- 5 Szakgimnáziumban
- 6 Szakközépiskolában
- 7 Szakiskolában
- 8 Kollégiumban
- 9 Készségfejlesztő iskolában
- 10 Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben
- 11 Pedagógiai szakszolgálatnál
- 12 Pedagógiai szakmai szolgáltatásoknál
- 13 Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktató iskola
- 14 Egyéb, és pedig:.....

Q 3 Milyen településen dolgozott az elmúlt tanévben?

- 1 Főváros
- 2 Megyei székhely
- 3 Város
- 4 Község

Q 4 A pedagógus-életpálya mely fokozatába van jelenleg besorolva?

- 1 Gyakornok
- 2 Pedagógus I
- 3 Pedagógus II
- 4 Mesterpedagógus

Q 5 A pedagógus-életpálya mely kategóriájába van jelenleg besorolva?

- 0-2 év
- 2 3-5 év
- 3 6-8 év
- 4 9-11 év
- 5 12-14 év
- 6 15-17 év
- 7 18-20 év
- 8 21-23 év
- 9 24-26 év
- 10 27-29 év
- 11 30-32 év
- 12 33-35 év
- 13 36-38 év
- 14 39-41 év
- 15 42-44 év

Q 6 Milyen pedagógus munkakörben alkalmazzák Önt jelenleg a főmunkahelyén?

- 1 Óvodapedagógus
- 2 Tanító
- 3 Konduktor
- 4 Szakos tanár
- 5 Szakoktató
- 6 Gyakorlati oktató
- 7 Szociálpedagógus
- 8 Szakpszichológus
- 9 Gyógypedagógus
- 10 Iskolapszichológus
- 11 Logopédus
- 12 Fejlesztőpedagógus
- 13 Gyógytestnevelő
- 14 Gyermekfelügyelő
- 15 Kollégiumi nevelő
- 17 Egyéb, éspedig:.....

Q 7 Milyen közalkalmazotti jogviszonyban/ munkaviszonyban alkalmazzák Önt a főmunkahelyén?

- 1 Határozatlan idejű kinevezéssel
- 2 Határozott idejű kinevezéssel
- 3 Munkaszerződéssel, megbízási szerződéssel
- 4 Nyugdíjasként visszafoglalkoztatnak

Q 8 Több telephelyen/intézményben végez nevelő-oktató munkát?

- 1 Igen
- 2 Nem

Q 9 Önt teljes munkaidőben vagy részmunkaidőben alkalmazzák?

- 1 Heti 40 órában
- 2 Heti 40 óránál több, de kevesebb mint 60 órában
- 3 Részmunkaidőben (heti 36 óránál kevesebb)
- 4 Nem tudom/ nem válaszolok

Q 10 Az elmúlt tanévben az Önt alkalmazó intézmény tantárgyfelosztásában hány tanítással lekötött órája szerepelt, vagy az óvodában a heti kötelező, nevelő-oktató munkával lekötött órája mennyi volt? (Ha több intézményben/telephelyen alkalmazták, akkor az összesített óraszámot írja be!)

Q 11 Az elmúlt tanévben hetente átlagosan hány olyan foglalkozást, gyermekfelügyeletet, felügyelet, kíséretet, ebédeltetést tartott meg, amely nem szerepelt a tantárgyfelosztásban vagy az óvodában a heti kötelező, nevelő-oktató munkával lekötött órákban nem szerepelt?

Q 12 Az elmúlt tanévben összesen hány órát, helyettesített, amely az E-KRÉTA rendszerében szerepelt? (A csoportösszevonást is számítsa be!)

Q 13 Az elmúlt tanévben összesen hány tanítási órát fizetett ki Önnek a munkáltatója, túlmunka/többletórak címén, amely az E-Kréta rendszerben megjelent?

Q 14 Az elmúlt tanévben éves szinten kb. hányszor volt arra példa, hogy heti 32 óránál – óvodapedagógusok esetében heti 36 óránál- többet dolgozott a nevelési oktatási intézményben?

- 1 Egyszer sem
- 2 1-3 alkalomnál kevesebbszer
- 3 4–6 alkalommal
- 4 7–10 alkalommal
- 5 több mint 10 alkalommal

Q 15 Amennyiben heti 32 óránál többet dolgozott a nevelési-oktatási intézményben-óvodapedagógusok esetében heti 36 óránál-, ezt honorálta-e valamilyen formában az intézmény vezetője/ fenntartója?

- 1 Többletmunkámért plusz pénzbeli juttatást kaptam
- 2 „Lecsúsztottam”, azaz a következő héten kevesebb időt töltöttem az intézményben
- 3 Semmilyen formában nem honorálták
- 4 Egyéb, és pedig.....

Q 16 Mely jogcímenek kap órakedvezményt amelyek a tantárgyfelosztásban is szerepelnek, illetve a jogszabályban előírtnál kevesebb a tanítással neveléssel lekötött munkaideje? TÖBB VÁLASZ IS ADHATÓ!

- 1 Intézményvezetőként
2. Intézményvezető helyettesként
3. Tagintézményvezetőként
4. Tagintézményvezető helyettesként
5. Intézményegységvezetőként
- 6 Munkaközösség-vezetői tevékenységhez kötődően
- 7 Tagozatvezetőként
8. Gyakorlatioktatás vezetőjeként
- 9 Osztályfőnöki tevékenységért
- 10 Gyermekek- és ifjúságvédelmi felelősként
- 11 Minőségbiztosítási munkatársként
12. Könyvtáros-tanári (tanítói) tevékenységért
13. Közalkalmazotti Tanács elnökeként
14. Közalkalmazotti Tanács tagjaként

15. Szakképzéshez kötődően
- 16 Diákönkormányzat munkáját segítő pedagógusként
- 17 Szakszervezeti alapszervezeti tevékenységért
- 18 Valamely ösztöndíj-programban részt vevő tanuló mentorállásáért
- 19 Gyakornok vagy tanárjelölt mentorállásáért
- 20 Szabadidő szervezőjeként
- 21 Szakértő
- 22 Szaktanácsadó
- 23 Mesterpedagógusként fejlesztő innovátor
- 24 Rendszergazda
25. Egyéb, éspedig:.....

Q 17 Az alább felsorolt tevékenységek közül melyek azok, amelyeket elvégezett az elmúlt tanévben, de nem kapott érte semmilyen órakedvezményt, illetve nem szerepel az elmúlt évi tantárgyfelosztásban az Ön által elvégzendő feladatok között? TÖBB VÁLASZ IS ADHATÓ!

- 1 Osztályfőnöki tevékenység
- 2 Munkaközösség-vezetői tevékenység
- 3 Gyermekek- és ifjúságvédelmi felelős
- 4 Minőségbiztosítási munkatárs
- 5 Könyvtáros-tanári (tanítói) tevékenység
- 6 Közalkalmazotti Tanács elnöke
- 7 Közalkalmazotti Tanács tagja
- 8 Tagozatvezető
- 9 Szakképzéshez kötődő tevékenység
- 10 Diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus
- 11 Szakszervezeti vezetői (alapszervezeti, települési, járási) tevékenység
- 12 Valamely ösztöndíj-programban részt vevő tanuló mentorálása
- 13 Gyakornok vagy tanárjelölt mentorálása
- 14 DSK
- 15 Tehetség gondozás
- 16 Szakkör

- 17 Felzárkóztatás
- 18 Gyógypedagógia, pszichológiai foglalkozás
- 19 Szabadidős szervező
- 20 Projektvezető
- 21 Projektet megvalósító pedagógus
- 22 Egyéb, éspedig:.....

Q 18 Hetente átlagosan hány órát fordított a másnapi tanítási órákra/ foglalkozásokra való felkészülésre? (Témazárók, röpdolgozatok javítását ne számolja bele!)

Q 19 Hetente átlagosan hány órát fordított a tanulói munkák értékelésére? (Témazárók, dolgozatok javítása stb.)

Q 20 Hetente átlagosan hány órát fordított adminisztrációs tevékenységre? (E-napló, útiköltség elszámolása, beszámolók, tanulói értesítők bejegyzése/ellenőrzése, csoportnapló, a gyermekek fejlődésének nyomon követése, óvodai események dokumentálása, jegyzőkönyvek megírása... stb.)

Q 21 A következő tanórán vagy a vagy az óvodában a heti kötelező nevelő-oktató munkával lekötött órákon kívüli tevékenységekre az elmúlt tanévben hány órát fordított összesen?

Intézményi értekezletek, pedagógusok szakmai együttműködése (munkaközösségi foglalkozások stb.).....

Tanulók, gyermekek versenyre való felkészítése, tehetséggondozás /amennyiben nincs a tantárgy felosztásban/.....

Tanulók, gyermekek felzárkóztatása /amennyiben nincs a tantárgy felosztásban/.....

Tanulók szabadidős tevékenysége.....

Tanulmányi kirándulás.....

Osztálykirándulás, óvodai kirándulás

Családlátogatás.....

Szülői értekezlet, fogadóóra

Ünnepi műsorok készítése.....

Tanulókkal tanulmányi és sportversenyeken való részvétel

Szakmai napok/bemutató órák, bemutató foglalkozások

Minőségbiztosítási, belsőellenőrzési feladatok.....

Mentorállásra (gyakornok/ főiskolai-egyetemi hallgató)

- Portfolió készítése, tanfelügyeleti ellenőrzés.....
- Projektekben kitűzött célok megvalósítására.....
- Ha nem diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus, de közreműködik a diákönkormányzat rendezvényein, munkájában.....
- Tantermek, csoportszobák, iskolai és óvodai faliújságok dekorációja.....
- Tananyagfejlesztés, digitális tananyag készítése, újítások, fejlesztések kidolgozása.....
- Önfejlesztés, önképzés.....

Csak akkor válaszoljon a következő kérdésekre, ha szakértő-szaktanácsadó!

- Hány tanfelügyelete volt az elmúlt évben?.....
- Egy tanfelügyeletre átlagosan hány órát készült, illetve mennyi időt fordított az utómunkákra összesen?.....
- Hány minősítése volt az elmúlt évben?.....
- Egy minősítésre átlagosan hány órát készült, illetve mennyi időt fordított az utómunkákra összesen?.....
- Hány szaktanácsadáson vett részt?.....
- Egy szaktanácsadói látogatásra átlagosan hány órát készült, illetve mennyi időt fordított az utómunkákra összesen?.....

Q 22 Az elmúlt tanévben hány továbbképzésen vett részt? Írja be a négyzetbe!

Q 23 Az elmúlt tanévben mennyi volt azon továbbképzések összes óraszám, amelyen Ön részt vett? Írja be a négyzetbe!

Q 24 Az elmúlt tanévben újabb diploma, szakvizsga megszerzése céljából járt-e valamilyen felsőfokú oktatási intézménybe?

- 1 Igen
- 2 Nem

Q 25 Amennyiben járt valamilyen felsőfokú oktatási intézménybe újabb diploma/szakvizsga megszerzésére, felkészüléssel együtt hetente átlagosan hány órát vett igénybe ez a tevékenysége?

Q 26 Az elmúlt tanévben hány tanuló/ óvodacsoportot tanított a tantárgyfelosztás alapján? Írja be a négyzetbe?

Q 27 Utazó pedagógus e?

1 Nem

2 Igen Hetente hány órát tölt a telephelyek közötti ingázással? A négyzetbe írja be!

Q28 Végzi-e az alábbi tevékenységeket? Ha igen, írja be, hogy a múlt tanévben átlagosan hány órát fordított ezen munkák ellátására! Amely feladatok végrehajtásában nem vett részt, oda „0”-t írjon!

- 1 Helyi pedagógiai program, helyi tanterv, szakmai program készítése.....
- 2 Nevelési program/terv készítése.....
- 3 Tanmenetek, tematikustervek készítése.....
- 4 Szakmunkás vizsgaelnöki feladat ellátása.....
- 5 Szakmai vizsgáztatás.....
- 6 Vizsgaelnöki feladatok ellátása.....
- 7 Középszintű érettségi vizsgáztatás.....
- 8 Emelt szintű érettségi vizsgáztatás.....
- 9 Intézményi minőségfejlesztés.....
- 10 Tankönyvírás, taneszköz-fejlesztés.....
- 11 Részvétel szakmai pályázat írásában vagy megvalósításában.....
- 12 Részvétel az iskola és óvoda helyi dokumentumai (szmsz, házirend, stb) írásában.....
- 13 Intézményi projektek, témahetek, témanapok.....
- 14 Tantárgyfelosztás, órarend készítése.....
- 15 Szakmai publikáció.....
- 16 Helyi médiában intézményi eseményről híradás
- 17 Intézményi honlap kezelése.....
- 18 Egyéb, és pedig.....

Q 29 Szakmai folyóiratok, honlapok (a PSZ honlapjának) olvasásával hetente hány órát töltött el?

Q 30 Szakmai közösségek, levelezési csoportok, szakmai és szülői Facebook-csoportok kommunikációjával hetente hány órát fordított átlagban?

***Q 31 Nappali rendszerű oktatáson kívül folytat-e esti, levelezős, vagy felnőttképzést?
/Azt a választ jelölje be, amelyet a tantárgyfelosztáson kívüli tevékenységként, végez
és külön juttatást kap érte!/***

1 Igen Hány órát hetente

2 Nem

Q 32 Vállal-e munkát másodállásban más nem oktatással neveléssel foglalkozó munkahelyen, illetve vállalkozóként dolgozik-e valahol?

1 Igen Hány órát hetente

2 Nem

3 Nem válaszolok

Q 33 Magántanítványokkal foglalkozik-e, vagy gyermek felügyeletet vállal-e Ön?

1 Igen.....Hány órát hetente

2 Nem

Q 34 Hetente átlagosan hány órát ingázik munkahelye és lakóhelye között?

Q 35 Az elmúlt tanévben hány alkalommal volt orvosi vizsgálaton?

Q36 Ebből hány eset tekinthető a munkahelyi foglalkozása következményének?

Q 37 Hány napot töltött táppénzen az elmúlt tanévben?

Q 38 Ebből hány nap volt, amelyet gyermeke betegsége miatt kellett otthon töltenie?

Q 39 Hogyan ítéli meg az elmúlt öt évben a táppénzen eltöltött napjainak számát

1 Csökkent

2 Változatlan

3 Nőtt

4 Nem tudom megítélni

Q 40 Hogyan ítéli meg, mentálisan mennyire fáradt el az elmúlt tanév során? 1-től 5-ig osztályozva az 1 sem mennyire5 nagyon

Q 41 Hogyan ítéli meg, fizikálisan elfáradt a tanév során? 1-től 5-ig osztályozva az 1 sem mennyire5 nagyon

Q 42 Ön szerint a pedagógusokkal szemben támasztott követelményeknek (pl. munkarend, ellenőrzési rendszer, értékelési rendszer, dokumentációk mennyisége) megfelelő ellentételezése a pedagógusi életpályamodell nyújtotta anyagi és előmeneteli rendszer?

- 1 Igen/teljesen elégedett vagyok, a követelmények és az elismerés összhangban van
- 2 A jelenlegi állapottal nem vagyok elégedett, de remélem, javulni fog a helyzet
- 3 Nem, túl sokat várnak el, túl kevés ellenszolgáltatásért
- 4 Nem tudom megítélni/ nem kívánok válaszolni

Q 43 Hogyan hat a pedagógiai (oktató-nevelő munka) teljesítményére a jelenlegi munkaterhelés?

- 1 Nem befolyásolja
- 2 Sokkal jobb teljesítményre lennék képes
- 3 Nem tudom megítélni /nem kívánok válaszolni

Q 44 Hogyan tudja családi kötelezettségeit ellátni a jelenlegi munkaterhelés mellett?

- 1 Nagyon jól
- 2 Kisebb gondokkal
- 3 Éppen hogy
- 4 Egyáltalán nem
- 5 Nem tudom megítélni

Q 45 Milyennek ítélte meg a munkahelyi légkört az elmúlt tanévben? 1-től 5-ig osztályozva az 1 nagyon jó5 munkahely változtatáson gondolkodom.

Q 46 Változatlan körülmények között szeretné-e/tudja-e folytatni nevelő-oktató munkáját?

- 1 Igen, tudom folytatni
- 2 Gondolkozom, még várok, hátha változik valami
- 3 Az első lehetőséggel pályaelhagyó leszek
- 4 Nincs más választásom (nyugdíj előtt állók, a környéken nincs más munkalehetőség.....)
- 5 Nem tudom megítélni

Q 47 A felsorolásból véletlenül maradt-e ki olyan feladat, amely az intézményi munkaterhelését növeli? Ha igen, ez éves szinten hány órát jelent?

Kérjük, hogy KOLLÉGÁI körében terjessze a kérdőívet, hogy minél több véleményt tudjunk összesíteni, amivel szembesíteni tudjuk a Kormány és a Parlament tagjait!

Köszönjük a segítségét! Válaszai fontosak és hasznosak számunkra!

Budapest, 2019. november 30.